

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Underviisningsmaaden

i

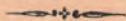
**Borgerdyds skolen
paa Christianshavn.**

Udgiven

af

Dr. Phil. N. B. Krarup,

Skolens Forstander.

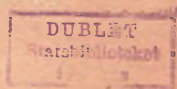

Indbydelseskrift

til

den aarlige Hovedexamen

fra 16de til 21de Juli 1841.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Directeur Jens Hostrup Schults,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

Dublet
Dansk Skolemuseum

Fortale.

Den Beretning om Borgerbydsskolen paa Christianshavn, jeg ifjor udgav, er bleven velvillig modtagen af Alle, der offentlig have yttret sig derom. Dette har givet mig Mod og Lyst til iaar at meddele, som Fortsættelse deraf, en detailleret Underretning om Underviisningsmetboden i de forskjellige Fag, saaledes som den for nærværende Tid er.

Særdes ønskeligt vilde det være, om denne Begyndelse kunde fremkalde lignende Fremstillinger af Metboden i andre Skoler, og at mange Skolebestyrere vilde lægge paa Hjerte, hvad Rector Bohr siger i sit Program. Romme 1840. S. 21. "Af alle de Emner, der kunne vælges til Gjenstand for Skoleprogrammer, forekommer Intet for Tiden mig vigtigere, end at dygtige og erfarne Skolemænd vilde fuldstændigen meddele, hvad Methode de i deres Underviisningsfag have fulgt og befundet sig vel ved." Derved vilde Alle kunne komme til at benytte hver

Enkelts Erfaring, og maugt et Misgreb af yngre Lærere vilde efter al Rimelighed forebygges; vist er det, at det for en Skole selv er i høi Grad gavnligt og oplivende, at dens Lærere foranlediges til at gjøre sig ret klart, ikke blot, hvad de ville, men ogsaa, paa hvad Maade de stræbe at naae det, de have foresat sig.

Skulde Noget ønske nøiere, paa Autopsie grundet, Underretning enten om Skolen idethele eller om et eller andet enkelt Punct, vil det være os en Fornøielse at give ham den uden al Forbeholdenhed, og der er Intet til Hindrer for, at han — ved at hospitere i Timerne og ved med egne Dine at see og undersøge Alt — skaffer sig al den Kundskab om Skolen, han maatte ønske.

Christianshavn, den 25de Juni 1841.

U. B. Krarup.

Uf Pædagogikens Historie viser det sig tydeligt, at Lærers Personlighed er det Vigtigste baade ved Opdragelse og Underviisning. Hvergang en Mand med fortrinligt Talent til dette Fag er fremstaaet, har han, fordi han selv var begejstret og forstod at begeistre Andre, udrettet noget Overordentligt. Naar Andre efterfulgte hans Fremgangsmaade, viste det sig, at de ikke kunde bevirke det Samme. Det gaaer nemlig med Opdrageren og Læreren, som med Digteren, Taleren, Billedhuggeren o. s. v.; mangler han af Naturen Talent, vil han med al sin Anstængelse ikke bringe det vidt, om han endog har de bedste Mønstre for sig.

Men skjøndt det forholder sig saaledes, at enhver Lærer ved det Talent, han besidder, maa danne sin Methode efter sin egen Natur — ligesom overhovedet ingen Kunstner indskrænker sig til blot at efterligne nogen anden —, og skjøndt Fremgangsmaaden kan og bør modificeres i det Uendelige, ikke blot efter de forskellige Læregjenstande, men ogsaa efter Disciplenes forskellige Personlighed: er der dog i Livets Længde vundet visse almindelige Resultater; og det er vistnok Tilfældet endog med den talentsfuldeste Lærer, at han kan have Gavn af at gjøre sig bekjendt med andres Fremgangsmaade. Han vil derved kunne bringes paa en og anden Tanke, som før ikke er falden ham ind, faae Mod til at forsøge Noget, som han vel har tænkt paa, men ansaae for uudsørligt, ialfald foranlediges til at gjøre sig Rede for, hvorfor han selv bærer sig anderledes ad. Derfor har jeg troet, at en udsørlig Meddelelse om, hvorledes vi her i Sko-

len stræbe at naae vori Maal, ikke vil være uvelkommen eller uden Nytte, skjøndt naturligviis hverken jeg eller mine Medlærere ansee den Fremgangsmaade, der bruges her i Skolen, for fuldkommen eller afsluttet, eller agte at blive staaende derved, om vi i Fremtiden komme til den Erkjendelse, at noget Andet er rigtigere.

Efter moden Overveielse er det befundet hensigtsmæssigt at lade enhver Lærer selv udtale sig om sin Methode, fordi det neppe vil være muligt for nogen Skolebestyrer — endog med den bedste Villie — ikke stundom at komme til mere at fremstille, hvad han personlig holder for det Rigtigste, end hvad der i Virkeligheden finder Sted. Dertil kommer endnu, at enhver Lærers Personlighed paa denne Maade bedre træder frem, og at der saaledes gives et anskueligere Billede af Skolen, end det vilde skee, om nogen Enkelt bearbejdede det Hele. Dette Gode synes at opveie det Trættende, der for den flygtige Læser maa være i, at det Samme flere Gange gjentages ofte med uvæsentlige Modificationer. Kun i enkelte Fag have de forskjellige Lærere forenet sig om i Fællesskab at fremstille deres Underviisningsmaade.

Udgiveren haaber, at Ingen vil forarge sig over, at de Fleste af os ikke have søgt at undgaae det saa ofte forekommende "jeg". I detmindste paa mange Steder have vi let kunnet undgaae det ved Omskrivninger, men fordetmeste ikke villet, fordi dette "jeg" betegner, baade at den Talende personlig indestaaer for den factiske Sandhed i Meddelelsen, og at den Methode, han følger — om den endog grunder sig paa Bink af Skolens Forstander eller Andre — ikke er ham paatvungen, men den, han paa sit nuværende Standpunct betragter som den rigtigste.

Underviisning i Latin.

”Man soll die Grammatica den Kindern wohl einbilden. Denn, wo solches nicht geschieht, ist alles Lernen verlohren und vergeblich. Es sollen auch die Kinder solche Regulas Grammaticae aussagen, daß sie gedrungen und getrieben werden, die Grammatica wohl zu lernen. Wo auch den Schulmeister solche Arbeit verdreuset, wie man viel findet, soll man denselbigen lassen laufen, und den Kindern einen andern suchen, der sich dieser Arbeit annehme, die Kinder zu der Grammatica zu halten. Denn kein größerer Schade allen Künsten mag zugefügt werden, denn wo die Jugend nicht wohl geübet wird in der Grammatica.”

M. Luther.

IV studerende Classe.

Det Maal, Underviisningen her stræber at naae, er at bringe Discipelen til Fasthed i Formlæren, især den paradigmatiske Deel; Læsebogen tjener her blot til at anvende det Lærte. Det Bigtigste af Formlæren er læst lectieviiis 4 Gange saaledes, at det Foregaaende altid betragtes som lært, og deri examineres bestandig. For at bringe Discipelen til Selvs virksomhed og til med Lethed at anvende det Lærte, har jeg stræbt at gjøre Underviisningen saa practisk, som muligt. Derfor anvendes strax det Lærte ved at anføre en Mængde Exempler, en stor Deel Substantiver declineres deels ene, deels i Forbindelse med Abjectiver; Verberne indøves især ved at spørge fra Dansk til Latin, hvorved Discipelen ganske naturlig bringes til med Hurtighed at kunne gjengive de danske Former paa Latin. I de første Maanedes af Skoleaaret er læst ubelukkende Grammatik.

Af Borgens latinske Læsebog er læst de 32 første Stykker; Stykket oversættes, og Grammatiken bringes til Anvendelse ved nøiagtig at gennemgaae hvert enkelt Ord, omsætte Substantiverne i andet Tal og andre Casus, Verberne i andre Personer, og længere hen forandre active Sætninger

til passive og omvendt; enhver Sætning construeres, og der gjøres Rebe for de enkelte Dele af Sætningen.

I Begyndelsen af Skoleaaret opskriver hver enkelt Discipel paa den store Table Substantiverne i forskjellige Casus, Verberne i forskjellige Tider og Personer, eller alle Disciplene declinere eller conjugere opgivne Ord igjennem og skrive dem paa de smaa Tavler. Senere maa Discipelen i sin Stilebog oversætte de danske Stykker i Bogen, og dertil føies ofte flere Exempler, som af mig dicteres, for hjemme at oversættes. Naar disse Stile ere rettede og gjennemgaaede hvit i Glasfen, maa Discipelen til næste Gang indføre i en lille Bog de Sætninger, hvori han har gjort Feil, rettede, og kunne gjøre Rebe for sine Feil til næste Grammatiktide.

For at tilveiebringe et saa stort Glosesforraad, som muligt, maa ikke alene ethvert Ord i Lectien kunnes udenad, men til hver Dag læres desuden idetmindste ti Glosor efter Glosebogen; her er det tilladt Enhver at læse flere end de ti opgivne, og jeg troer, at denne Tilladelse at læse udenom anspyrer den flittige, idetmindste er mangen flittig Dreng ofte kommen med een ja to Piller Glosor. Nævnes et Substantiv, maa det altid nævnes tillige i Genitiv, og altid med et Adjectiv hos sig, for at frembringe Fasthed i Kjønnet.

For at befordre en tydelig og rigtig *) Udtale anvender jeg Chorlæsning; Disciplene reise sig op, jeg oplæser et Stykke med nviagtig Accentuation og Tonesald, og Alle gjentage det Dplæste paa een Gang, aldeles som det er forelæst. Det har ved Brugen af denne Methode stadfæstet sig, at den er særdeles skicket til at lære Discipelen at læse correct; kjender

---

*) Vi lægge her i Skolen, ligesom overalt i Lybftland, Vægt paa at udtale Ordene efter de Accentuationsregler, som de gamle Grammatikere have opbevaret. Da disse Regler baade ere bestemte og simple, er Sikkerhed deri ikke forbunden med Vanskelighed, naar Disciplene fra Begyndelsen ikke høre Andet end det Rigtige.

Læreren sine Disciple, kan han noiagtig bemærke, om nogen læser feil.

Det er en almindelig Erfaring, at Disciplene ønske at være beskjeftigede; derfor anvender jeg alle Midler, for at opnaae dette; her et Exempel: Naar et længere Pensum af Grammatiken er gennemgaaet, og jeg kan være sikker paa, at det er forstaaet af de Fleste, lader jeg To og To examinere hinanden i alt det Læste, jeg gaaer selv omkring, hører derpaa og retter, hvor jeg opdager Feil; derved opnaaes endnu den Fordeel, at Discipelen bliver examineret gennem hele Lectien, og denne indbyrdes Examination tjener tillige til at øve ham i at gjøre Spørgsmaal i det Lærte, hvilket Børn have megen Vanskelighed med.

Det vil af det Foregaaende være indlysende, at jeg fornemmelig lægger Vind paa Grammatiken, som jeg tillige søger at forklare saaledes, at den kan tjene som almindelig Basis for den følgende Sprogunderviisning.

Chr. Bartholin.

Om Underviisningen i Latin i III Classe B.

De Disciple, der ved sidste Hovedexamen opflyttedes i 3^{die} Classe B, havde lofselig læst den paradigmatiske Deel af Badens latinske Grammatik; ogsaa i denne Classe har Hovedformaalet været noiagtigere og fuldstændigere at indprente denne i Hukommelsen. 5 eller 6 Gange have vi nu ved Skoleaarets Ende gennemgaaet den lectieviiis.

Borgens latinske Læsebog er læst heelt igjennem, med Undtagelse af de to sidste Blade; Glosebogen er lært udenad; ogsaa de Stykker, der ellers blot anvendes til Øvelse i at tyde og oversætte, have Disciplene ved Bogens senere Gjennemlæsninger skullet forberede sig saaledes paa, at de gjengive Latinen efter Dansken.

Baade ved Underviisningen i Grammatik og i Læsebog har jeg bestræbt mig for at bibringe dem saamegen Glose-

kundskab, som muligt, Noget, som, hvis det forsynnes i den Alder, der er saa vel oplagt derfor, vanskelig indhentes senere.

Tre Stile ere i Regelen skrevne, deels hjemme, deels paa Skolen, hver Uge. Alle Gloser, som Noget kan være uvidende om, dicteres tilligemed Daansten; ogsaa alle Ifor deres Standpunct nødvendige Bink og Oplysninger meddeles saa rigelig, at Fristelse til Feilen skulde synes ganske at forsvinde. Stilene retter jeg enten hjemme eller i Disciplenes Paasyn, og ved Mærker i Margenen betegnes alle forekommende Feil. Naar disse ere ham forklarede, skal han selv forandre det Urigtige til det Rigtige. Nu gjennemlæses atter Stilen og der tildeles en ny Character, under Navn af Stilerettelse. Naar 5 eller 6 Stile saaledes ere skrevne, anvendes en mundtlig Stilerettelsestunde, hvorved hyderligere Leilighed gives til at gjentage og befæste det Lærte.

Leilighedsviis i Tydnings- og Stile-Timerne gjøres opmærksom paa de vigtigste Sætninger af den latinske Syntaxis, som i de sidste 4 Maaneder læres efter Bogen lectiviis.

Svenningsen.

Underviisningen i Latin i III Klasse A og II Klasse B.

De forhen lærte syntactiske Regler læres fuldstændigt og bestemt, af Syntaxen læses fremdeles i 3^{die} Klasse A indtil Brugen af Tempora, i 2^{den} Klasse B Resten; den paradigmatisk Deel repeteres i begge Classer.

Stilene, hvoraf der skrives to eller tre hver Uge, gjennemgaaes, efter at være rettede, med den størst mulige Fuldstændighed, saaledes at ikke blot Feilene rettes, men der ogsaa tilføies de forskjelligte andre Maader, hvorpaa Stedet rigtigt kunde gives. De Bemærkninger, der saaledes gjøres, notere Disciplene sig enten i selve Stilen (i III Klasse A) eller i en særegen Bog (i II Klasse B), og det paaligger dem da, den følgende Dag at kunne gjøre nøiagtigt Rede for, baade hvad der er det Rette og hvorfor.

I 3^{die} Classse A er i dette Aar læst af Cornelius Nepos til Iphicrates, i 2^{den} Classse B Cicero's Tale for det maniliske Lovforslag, samt den første og anden Tale imod Catilina, tiligemed den tredie og fjerde Bog af Caesar de bello Gall. Det foresatte Pensum oversættes fra Latin til Dansk og exempelvis omvendt, Disciplene maae vide noie Besked med de af Læreren tilsviede grammaticalske og historiske Bemærkninger, en Deel af det Læste læres udenad; henimod Slutningen af Skoleaaret repeteres det Hele.

I begge Classser gjennemgaaes Lectien, naar den sættes for.
Sunch.

Underviisningen i Latin i II Classse A.

Da de Disciple, jeg modtager til I Aars Underviisning i Latin i 2^{den} Classse A, sædvanlig ere vel funderede i Formlæren og den første Deel af Syntaxis (Casuslæren), som ogsaa omtrent er Alt, hvortil Badens Grammatik, i sin nuværende Skikkelse et flikvært uden Genhed og indre Sammenhæng, er et nogenlunde brugbart Hjælpemiddel, retter jeg især min Underviisning paa Læren om den udvidede Sætning, hele Sætningers Indtræden som Subject eller Object, eller forklarende, nyiere bestemmende og betingende de enkelte Dele i Sætningen og den Indslydelse, denne Indtræden udøver paa selve den indtrædende Sætning's Form. Ved Aarets Begyndelse meddeles jeg derfor Læren om Tempora og Modi, Infinitiv, ut, quod, Participia o. s. v. i visse korte Hovedregler knyttede til Exempler, jeg giver som Opgave til den latinske Stil; de paa denne Maade fastsatte Regler overfører jeg dernæst paa Forfatternes Læsning, idet jeg søger at knytte den ene noie til den anden, ved navnlig, naar det første korte Schema af Sætningelæren er givet, videre at udføre de enkelte Dele af dette, efter som Læsningen af Forfatterne (i Aarets Begyndelse altid en Prosaist; iaar Cicero) dertil maatte give Anledning, saaledes at de følgende Stile opfordre til Anvendelse af de Regler, jeg i de foregaaende Dage har givet under Læsningen; ligesom jeg ofte under Examinationen af Forfatterne henviser til den ud-

jorligere Forklaring af et eller andet Punct, den mundtlige Gjennemgaaen af Stilen har indeholdt. Denne nye Forbindelse mellem den latinske Stil og Forfatterens Læsning bevirker, at Disciplene med Opmærksomhed høre efter og omhyggelig notere mine Bemærkninger i egne dertil indrettede Notebøger, som jeg, for at paasee, at selv den mindre Slittige anskaffer og holder dem, nu og da efterseer.

Hvad Forfatterens Læsning angaaer, da foretrækker jeg ialmindelighed at lade Disciplene hjemme forberede sig uden Hjælp fra min Side, i det jeg da examinando meddeler de Oplysninger, Stedets Forstaelse udkræver. Ligesom i Regelen Eftermanden idetmindste maa oversætte det, Formanden har været oppe i, saaledes overhøres den følgende Dag det endelig Gjennemgaaede, før vi gaae videre. Finder jeg derimod et Sted for vanskeligt til, uden alt for stor Tidsspilde, at kunne overlades til Disciplenes egen Forberedelse og Rettelsen examinando, da gjennemgaaer jeg (saaledes i *Nar Philippica I^{ma}*, tilbeels *Terents's Andria* og prologus i *Heautontimorumenos*) i Begyndelsen af Timen, for ei at berøve Examinationen mere Tid end høist nødvendig, et Pensum til næste Dag, idet jeg i en saavidt mulig tro Oversættelse paaviser Constructionen, og i en friere Omskrivning oplyser Indholdet og Forfatterens Tankegang, samt meddeler de historiske, mythologiske, antiquariske Oplysninger, jeg ei tør forudsætte bekjendte andensteds fra.

Stoffet til den latinske Stil, som fra Begyndelsen af Aaret næsten ene bestod af kortere Exempler, afverler senere med lettere Smaastykker, især af Muret, dog saa, at omtrent hver tredje Stil, som skrives *ex tempore*, ene bestaaer af Exempler. Stilene efterseer jeg hjemme, og sætter Mærke under Feilene, som jeg noterer mig i Margen af min egen Stilebog. Dernæst gjennemgaaes de paa Skolen Punct for Punct, og Latinen oplæses. Det saaledes Gjennemgaaede noteres af Disciplene i egne Stilerettelsesbøger, som medfølge næste Gang, rettes og bedømmes. At det Noterede bliver lært, sørger jeg for under Examinationen af Forfatterne, og har desuden iaar

anvendt 1 Time ugentlig til Overhørelse af Stilerettelsen, hvor hver Discipel maa angive sine Feil, hvorfor det er urigtigt, og hvorledes det skulde have været. Versen lader jeg skrive engang hver 3^{die} Uge.

Vi have iaar læst,

af Cicero: Talen for Milo; den 1ste Philippiske; de 4 Catilinariske;

af Terent: Andria og Heautontimorumenos;

Bojesens Haandbog i de romerske Antiquiteter;

i Grammatik efter Baden: Kjønsreglerne, de uregelmæssige Verber og Prosbodien; uden Lærebog: Syntaren.

J. S. Bang.

Om Underviisningen i Latin i 1ste Klasse B.

I denne Klasse blive de latinske Forfattere ikke gennemgaaede, men Discipelen maa paa egen Haand arbejde sig til Oversættelsen og forskaffe sig de Oplysninger, der ere nødvendige for at forstaae Indholdet. Den større Anledning, her er til Brug af trykte eller skrevne Oversættelser, er en Opfordring for Læreren til at forebygge eller vanskeliggjøre Misbrug deraf, derved at han med enhver Discipel et eller andet Sted i Lectien gaaer i det Enkelte og ikke lader sig nøie med en flydende Oversættelse. Af andre Hjælpemidler benyttes foruden de med Noter forsynede Skoleudgaver desuden hyppigt skrevne Noter, arvede fra en af de foregaaende Aars Dimittender. Saadanne Notebøger — der ialmindelig hed hidrøre fra nogenlunde dygtige Disciple — bruges i Classen med Gavn, fordi man, da man ikke i enhver Enkeltighed kan antage dem for fuldkommen paalidelige, læser dem med mere Kritik, end en trykt Commentar.

Foruden Dagslectien har Classen altid tillige den foregaaende Lectie for, som naturligviis forlanges med større Strengthed, end det Pensum, der for første Gang examineres. Naar i den nye Lectie en Discipel nogenlunde tilfredsstillende

har oversat og oplyst et Affnit, maa den Følgende, for han gaaer videre, endnu engang oversætte det, idet jeg tilføier og berigtiger; frembyder Stedet i een eller flere Henseender større Vanskeligheder, bliver det oversat og oplyst af mig. Discipelen gjøres opmærksom paa det Hensigtsmæssige i at gjøre Op- tegnelser under Foredraget, men det befales ikke.

Af de iaar læste Forfattere er Sallust bleven læst temmelig cursforisk. For at øve Disciplene i Foredraget brugte vi, medens vi første Gang læste Horatses Oder, at en Discipel uden Afbrydelse oversatte og forklarede et længere Stykke og først, naar han var ganske tilende dermed, rettedes af Læreren og de andre Disciple.

Af Grammatiken er kun læst de uregelmæssige Verber, men saavel til den som til Synonymiken er der stadig taget Hensyn saavel ved Stilene som ved Læsning af Forfatterne.

I Stile og Versioner understryger jeg først (med sort Blæk) det Urigtige; naar de derpaa kortelig ere gennemgaaede (ved hvilken Leilighed Ingen maa skrive), maae Disciplene hjemme skrive Rettelserne over; endelig retter og supplerer jeg dem (med rødt Blæk). I den sidste Deel af Aaret sætter jeg ved første Gjennemsyn blot et Kors i Margen uden at understryge det Urigtige. Til adskillige Stile har jeg ladet Disciplene skrive Stilerettelser, som Brug er i 1de Klasse A og 2^{den} Klasse A.

S. L. Povelsen.

Underviisningen i Latin i 1de Klasse A.

Denne bestaaer kun af to Hoveddele: Læsning af Forfattere og Stileøvelser; thi Grammatik læses ikke der i egne Timer.

Ved Læsningen af Forfattere har jeg prøvet forskellige Metoder. I ældre Tider har jeg, som man hertillands alm. pleier, gennemgaaet for Disciplene den ene Dag og examineret den følgende. Men naar man vil gjøre det noget uoiagtigt, kommer man meget langsomt frem, Disciplene vænnes ikke nok

til Selvvirksomhed og have for lidt Arbeide*). For at afhjælpe dette Sidste, lod jeg i nogle Aar Enhver hjemme opskrive baade Oversættelse og Anmærkninger. Paa denne Maade lærte de rigtignok de Forfattere, der læstes, med megen Nøiagtighed og havde Arbeide nok; men deres Versjoner viste, at de ikke havde erhvervet sig Dygtighed til selv at overvinde Vanskeligheder, og desuden er det et næsten uoverkommeligt Arbeide at gjennemsee og rette den store Mængde af skriftlige Arbeider, som derved fremkommer; men bliver det Skrevne ikke gjennemseet af Læreren, bliver det mere og mere skjædesløst og uordentligt.

Derfor har jeg i de senere Aar bestandig ladet Disciplene selv forberede sig hjemme, efter at have anvist dem de meest passende Udgifter for dem. Men for at forebygge den Usik, at læse paa det Følgende, medens der examineres i det Foregaaende, fandt jeg det nødvendigt regelmæssig at lade den Følgende tage med, hvad hans Formand har havt; derved nødes Alle til at være opmærksomme, da Ingen veed, hvem der maatte blive den Følgende. Jevnlige lader jeg ogsaa ved Begyndelsen af en Time den, der først kommer op, tage hele det foregaaende Pensum, idetmindste giver jeg ham og undertiden ogsaa Andre nogle Spørgsmaal deri, fordi jeg anseer det for meget usseligt, at det Foregaaende flittig repeteres. Under Examinationen berigtiger jeg naturligtvis, hvad der maatte være misforstaaet eller mindre godt udtrykt, og tilsvier de Oplysninger, som maatte være fornødne. Om En, naar Noget første Gang tages, begaar Feil, regner jeg ham det ikke saameget til Last, hvis de ikke vise aabenbar Mangel paa Eftertanke eller Forsømmelse af tilbørlig Forberedelse; derimod udsætter han sig for Dabel og faaer ikke Lov til at oversætte noget Nyt, naar han ikke nøiagtig kan gjøre Rede for det,

---

*) Grundene for og imod denne Fremgangsmaade ere fuldstændigt udviklede af Mag. Ingerslev, i hans lærerige Beg, Om de lærde Skolers Tilstand i nogle Tydske Stater o. s. v. S. 50 følg.

der før er gennemgaaet. I Timen har Enhver en lille Bog for sig, hvori han optegner deels historiske og geographiske Data, deels grammaticalske Bemærkninger, deels Oversættelse af vanskelige Steder *).

I Slutningen af Skoleaaret repeteres en Deel af, hvad der er læst. Ved denne Repetition lader jeg jævnlig — efter at jeg først ved enkelte Spørgsmaal har overbevist mig om, at det foresatte Pensum hjemme tilbørlig er repeteret — Partier af 2 eller 3 gennemgaae det Hele sammen. Selv gaaer jeg da omkring i Classen og hører i nogen Tid paa ethvert Parti, og jeg kan med Sandhed erklære, at jeg da — endog hos de Disciple, der ellers ikke vise synderlig Interesse — altid bemærker ufortroden Besjæftigelse med det Arbejde, de have for **).

I Mythologie er ingen særskilt Underviisning meddeelt, men dertil hørende Gjenstande ere leilighedsviis omtalte og forklarede ved Læsning af Digterne.

De romerske Antiquiteter og den romerske Litteraturhistorie ere i det forløbne Aar gennemgaaede baade i 1te Klasse A og B efter Dr. Bojesens Haandbog. Ved Examinationen ønskes saavidt muligt en sammenhængende Fremstilling af et eller andet heelt Affnit. Naar Leiligheden tillader det, søger jeg ved Foreviisning af Afbildninger og Bøger at gjøre de omtalte Gjenstande tydeligere og lettere at erindre.

Ved Læsning af Digterne meddeles det Fornødne af Prosodie og Metrik, og Disciplene tilholbes at scandere Ver-

*) I dette ligesom i forrige Skoleaar have flere Disciple i 1te Klasse A efterkommet min Opfordring til skriftlig at udvikle og meddele mig de Tvivl og Betænkeligheder, de — enten i Henseende til Critik eller Interpretation — maatte have ved et eller andet Sted i de læste Forfattere, og jeg haaber, at denne Skik ogsaa vil vedligeholde sig i de følgende Aar.

***) Overs hovedet er jeg tilbøielig til at anlage, at Forskjellen mellem den gode og slette Lærer fornemmelig bestaaer i, at den Første forstaaer at sætte sine Disciple i Virksomhed; hos den Sidste sætte de sig selv i Virksomhed — ved at gjøre Spectaclet.

sene saaledes, at Versmaalet høres, uden at Meningen tilsidefattes. Altsaa holdes der lidt op ved Interpunctionstegnene og standses ikke ved Enden af Verset, naar der ikke er noget Interpunctionstegn.

Til latinsk Stiil have vi benyttet 2 til 3 Timer om Ugen. Disse Timer anvendes saaledes, at i det første Dvarteer eller lidt mere dicteres Daarsken til en ny Stiil; i det Dyrige af Timen gennemgaaes den foregaaende Stiil, som jeg hjemme har gennemseet og bedømt. Under Feilene sættes een eller to Streger med rødt Blak, og ved en Streg, halve eller hele Kors i Margen antydes disses Bestaaffenhed. Sætning for Sætning oplæses, hvorledes det rigtigst eller idetmindste rigtigst kunde have været udtrykt; der gjøres opmærksom paa Ordstillingen, Sætningers Forbindelse i Latinen, paa den forskjellige Betydning, der vilde fremkomme, om man satte Indicativ eller Coniunctiv, Imperfectum eller Perfectum, Futurum simplex eller Fut. exactum o. s. v. Nærmest tages naturligtvis Hensyn til de Feil, der maatte være begaaede, især, naar de ikke kunne betragtes som blot Skjodesløshedsfeil. De Bemærkninger, der gjøres, medens Stilene gennemgaaes, opskrives Disciplene hjemme i egne Bøger. Disse "Stilerrettelser" indleveres næste Morgen tilligemed Stilebøgerne og blive regelmæssigt gennemsete og bedømte ligesaavel som Stilene. Ved denne Fremgangsmaade forskaffer Læreren sig ikke alene den største Opmærksomhed i Stiletimerne, hvilket ellers er vanskeligt, men ogsaa den bedste Leilighed til at vænne de Unge til at opfatte nviagtigt, hvad der siges dem; da han strax vil kunne bemærke, om Noget af hvad han har udviklet er blevet misforstaaet eller sjevt fremsat. Det formenes dem ikke i Stiletimerne selv at gjøre sig Optegnelser for at faae Alt fuldstændigere; men det maa altid bearbejdes hjemme for derved paany at blive kaldt tilbage i Huskommelsen.

Efter 3 eller 4 Stile skrives en Version, hvortil alm. vælges et Sted af Quinctilian, Seneca, Sueton eller Tacitus,

undertiden ogsaa af Cicero. I det sidste Aar have vi især benyttet Prof. Henrichsens (særdeles hensigtsmæssige) Opgaver.

De fleste Stile skrives hjemme; stundom tages 2 sammenhængende Timer til en Extemporalstil, der altid skrives uden Lexicon. For at Disciplene kunne vænnes til at have Ord og Talemaader paa rebe Haand, anvendes ogsaa undertiden en Time saaledes, at der opgives dem danske Sætninger, som de uden Forberedelse strax enten skriftlig eller mundtlig skulle oversætte paa Latin, og for at holde Opmærksomheden spændt hos Alle, siger jeg først Sætningen paa Dansk og nævner derefter, hvem der skal oversætte den. Ligesom ved Læsning af Skribenterne, tager den Følgende med, hvad den Foregaaende har havt.

For at skaffe Disciplene nogen Ovelse i at forstaae Latin, naar de blot høre det, og uddanne hos dem Følelsen for det latinske Sprogs Velklang, har jeg i det sidste Aar i nogen Tid brugt en Time ugentlig til at forelæse en af Murets bedste Taler og derefter ladet Disciplene paa Dansk fremsætte Tankegangen i den forelæste Tale, de smukke Figielfer, som forekomme deri o. s. v.

Undertiden opmuntrer jeg de flinkeste af Disciplene til at forsøge paa at skrive en latinsk Afhandling. Jeg giver da hver sin Opgave, anviser dem Kilder og lader dem om Søndagen i mit Bibliothek eftersee og excerperer, hvad der om den Gjenstand maatte findes saavel hos gamle som nyere Forfattere*).

Udgiveren.

---

*) Saaledes har iaar H. Corffren skrevet om den italienske Bundsforvandtefrig og dens Indflydelse paa den rom. Statsforfatning efter Appian, Vell. Patere. og andre græske og lat. Skribenter; F. Dall om Sammensværgelsen mod Cæsar og hvorfor efter hans Død Republikken ikke blev gjenoprettet; H. Lorenzen om Grundene til, at Romernes Sæder saameget fordærvedes; A. Bruun om den cumanske Sibylla og de sibyllinske Bøger; R. Bilstrup om det romerske Consulat.

Underviisningen i Græsk.

I Græsk gjennemgaaer Discipelen i denne Skole et femaarigt Cursus. Naar han i 3^{die} Klasse A i et Par Timer har lært at kjende og skrive Bogstaverne, lærer han Skelettet af den paradigmatiske Deel af Langes Grammatik i følgende Orden: Talordene, verba muta, *εἶμι*, Artikelen, Declination af Substantiver og Adjectiver, Pronomina, Comparation af Adjectiver og Adverbier, Præpositioner, verba liquida, pura og Verberne paa *μ*. I Declinationerne læses foruden Kjønsreglerne kun meget faa Anmærkninger, og i Verberne læses Paradigmata alene.

I de første fem sex Uger bekieftiges denne Klasse alene med Grammatik og Læsevvelse (der læses efter den erasmiske Udtale og efter Accenten). Disciplene ere deelte i Læsepartier paa tre à fire, der, medens jeg examinerer et Parti ad Gangen i Grammatik, øve sig under En af dem, der ere blevne tilbage i Klassen. En Gang ugentlig prøver jeg den i Læsning erhvervede Færdighed. Naar Discipelen i Grammatik er examineret mundtlig, maa han paa en Table besvare nogle Spørgsmaal. Da det synes at være en Ting af høieste Vigtighed, at Discipelen — især Begynderen — ikke gives Mere for, end han kan og vil lære, har det i de sidste fire Aar ikke været Brug i denne Klasse at sætte Lectie for i Grammatik, men det har været enhver Discipel overladt, hvor hurtigt eller langsomt han vilde gaae frem paa den foreskrevne Vej. Længere hen paa Skoleaaret ordne de sig af sig selv paa nogle faa Partier, der følges ad. En af Partiet fastsætter da Lectien. Ved Aarets Slutning have paa denne Maade Nogle læst det foreskrevne Pensum maastee dobbelt saa ofte som Andre, og kunne det som en Følge deraf rimeligviis dobbelt saa godt; men der vil ikke let findes Noget, som har hjaffet det Hele igjennem og daglig kunnet sin Lectie maadelig. For at forhindre Underfløb fører Ordensduren en Bog over, hvad Enhver hver enkelt Dag har til Lectie.

Naar samtlige Disciple (maaskee paa en eller anden Efter-
 nøler nær) i den anførte Orden ere komne til Substantivernes
 Declination og tillige have opnaaet en antagelig Færdighed i
 at læse, begynde de at oversætte, og fra nu af anvendes tre
 Timer ugentlig herpaa, to Timer paa Grammatik. Af Langes
 Materialier læses til blandede Exempler. Under Læsningen
 heraf fordrer jeg, at Discipelen nøie skal vide Alt, hvad der
 ved Gjennemgangen af mig er bleven sagt, kunne conjugere
 og declinere de i Lectien forekommende Verba og Nomina,
 og skrive hvert enkelt Ord af Lectien; af denne Grund nær-
 ner jeg sjelden nogen ny Form uden tillige at skrive den paa
 Tavlen. Discipelen tilholdes at vide enhver i Lectien fore-
 kommende Glose saavel fra Græsk til Dansk, som fra Dansk
 til Græsk. Foruden Lectien til hver Dag har Glasfen altid
 den foregaaende Dags Lectie med. Dette finder Sted hele
 Skolen igiennem og det saaledes, at begge fordres med samme
 Bestemthed i de Glaser, i hvilke der gjennemgaaes; i de
 Glaser, hvor der ikke gjennemgaaes, tilgives Feil snarere
 i Dagslectien, end i den foregaaende Dags. I Analyse
 tager jeg allerede i denne Klasse Meget med, som man ellers
 pleier først langt henne i Underviisningen at omtale — saa-
 som Læren om den subordinerede Sætnings Forhold til Hoved-
 sætningen og den derved bestemte Modus, om Attraction, om
 de oftest forekommende Particler. Vel veed jeg, at der kan
 indvendes Et og Andet herimod, men jeg har ladet mig be-
 stemme derved, at Discipelen ved den uviagtige Drøftelse, hvor-
 til jeg stræber at lede ham, af sig selv standser ved saadanne
 syntactiske Phænomener, der afvige fra den latinske Sprog-
 brug (naar han f. Ex. seer en indirect Spørgesætning, af-
 hængig af et Præteritum, hvis Verbum alligevel staaer i
 Præsens eller Futurum Indicativ; Subjectet i en, af et
 Verbum declarandi eller sentiendi styret, infinitivisk Sætning
 i Nominativ; det relative Pronomen i Genitiv eller Dativ,
 skjøndt Sætningens Verbum styrer Accusativ), og jeg frygter

at svaffe Interessesen ved ikke at tilfredsstille den saaledes vakte Videbegjerlighed.

At jeg ikke har forbigaaet nogen Partikel uden at gjøre Discipelen bekendt dermed saavel ved at oversætte den som ved at beskrive den og oplyse dens Brug ved **danste** Exempler, vil neppe Nogen misbillige, der har erfaret, hvor vanskeligt det bliver at faae Discipelen til at agte paa dem længere henne i Underviisningen, naar man i det første og andet Aar har ladet ham forbigaae dem upaaagtede. Imidlertid har jeg aldrig henviist til Syntaxis. Ved den daglige Examination har jeg søgt at holde Classen opmærksom ved ikke at give nogen Discipel alle Spørgsmaal i Træk, men ved at springe mellem dem, saa at ingen, før Timens Slutning, er examineret tilende eller faaer Character. Det kunde maaskee være hensigtsmæssigt at vedblive hermed igjennem alle Classer; men det lader sig ikke gjøre, da man kun i den første Elementarunderviisning giver og fordrer saa skarpt afsondrede Enkeltheder, at ethvert rigtigt eller urigtigt Svar faaer en bestemt Værdi, men Characteren længere henne mere bestemmes af det totale Indtryk af alle Examinandens Svar.

I II B fortsættes Underviisningen idethede paa samme Maade, som den er drevet i III A, med de Modificationer, som Discipelens større Modenhed medfører. I Grammatik læres den paradigmatiske Deel af Langes Grammatik i større Udførlighed, saa at intet Væsentligt forbigaaes. I Læsebog fortsættes efter anden Udgave af Langes Materialier, som læses tilende. Størst Opmærksomhed anvender jeg paa Indøvelsen af Formerne, dog benytter jeg ogsaa Leiligheden til at gjøre Discipelen bekendt med afledede og sammensatte Ord's Primitiver og Simplicia, til at nævne Ord af samme og lignende Betydning og til at skaffe Discipelen et større Glosesforraad. Denne Klasse pleier ogsaa at læse (og skrive) de i samme Bog tilføiede Exempler til at oversætte fra Dansk til Græsk, og vor Erfaring taler for denne Øvelses Hensigtsmæssighed, selv om man ikke dertil

senere vil knytte Stileøvelser af større Omfang. Disciplene øves jævnlig i at skrive grafsk Dictat, saaledes at i Begyndelsen det Stykke, de skulle skrive, forud opgives. Eidenhen gives der ingen Leilighed til Forberedelse, men der vælges imidlertid altid et Stykke, de forhen have læst. Hensigten med denne Øvelse er at anføre Disciplene til at faae et klart Billede af ethvert grafsk Ord og derved atter sætte dem istand til med større Lethed at modtage og fastholde Ord og Former. Om denne Øvelses Nødvendighed vil Enhver kunne overbevise sig ved at anstille den blot en eneste Gang, om dens Hensigtsmæssighed ved i længere Tid at fortsætte den. Det er især paafaldende, med hvilken Lethed og Sikkerhed Accentlæren, der ellers langsomt læres og let og ofte glemmes, paa denne Maade kommer ind. Naar Discipelen begynder paa denne Øvelse, har han nemlig ikke lært Noget om Accenterne og veed kun, at han skal sætte dem saaledes, som de staae i Bogen. Snart kjed af at lære hvert enkelt Ords Accent udenad, bringes han til at spørge, om der da slet ingen Regler er og anseer det for en Gewinnst at aflukke Læreren et Par af de almindeligste. Har han nu erfaret, hvilken Lettelse deres Overholdelse skaffer, da vil han let bringes til at lære de øvrige. En lignende Fremgangsmaade, først at lade Discipelen practisk udføre Noget og derpaa ved Regelen at bringe Bevidsthed i det mechanic Lærte, anvender jeg overhovedet med stor Forkjerlighed.

I II A begynde vi paa Homer og læse efter Disciplenes forskjellige Dygtighed i de forskjellige Aar og de valgte Bøgers Længde fra tre til sex Bøger. Særliges Opmærksomhed anvendes paa at indprente de episke Former, en Ting, der ikke er meget vanskelig, naar Discipelen kan sin attiske Formlære godt. Ogsaa benyttes Leiligheden til at stifte Bekjendtskab med Mythologien og de homeriske Personer. Af og til anvender jeg nogle Timer til Fortælling af en eller anden Sagnetred; Disciplene nedskrive saa Meget, de kunne faae Tid til, og examineres siden deri. Tidligere lastes i

denne Glæsse Langes Syntaxis; i de sidste Aar have vi troet at finde vor Regning i at anvende den derfra vundne Tid paa Repetition af den paradigmatiske Deel og Forfatterlæsning. Disciplene maae da noies med den syntactiske Kundskab, der mundtlig meddeles dem under det hele Cursus. I denne Glæsse have vi ogsaa forsøgt at fortsætte paa en selvstændigere Maade de i II B begyndte Stiløvelser. Hensigten med denne Øvelse var ikke at uddanne til selvstændig Færdighed i at skrive Græsk, men at bringe større Grundighed ind i Forfatterlæsningen og saaledes lette den. Den største Vanskelighed har ligget deri, at Disciplene have været tilbøielige til at betragte det som et Arbejde, der ikke strengt kunde fordres, og derfor ikke alle gjort sig tilbørlig Flid. Imidlertid have ikke Faa drevet det med Lyst, skilt sig meget godt derved og En og Anden endog frivillig fortsat det i de følgende Glæsser.

I I Glæsse er Discipelen i to Aar, enten eet Aar i hver af Afdelingerne eller to Aar i een af dem. Begge Aars Pensn ere ligestore og Fordringerne de samme: i eet Aar læses i Regelen 7 Bøger af Homer, 1 Bog af Herodot eller nogle Bøger af Anabasis, Apologien, Criton og Epictets Haandbog eller to Bøger af Xenophons Memorabilia. I disse Glæsser giennemgaaes ikke længer. Discipelen maa selv forberede sig efter sit Lexicon og enten kunne gjøre Rede for hvert enkelt Sted eller bestemt kunne paavise den Vanskelighed, der har været ham uoverstigelig, og angive, hvorledes han har søgt at hæve den. Ved Examinationen dvaler jeg især ved det Grammaticalske og Lexicalske, idet jeg deels ved jevnlige Spørgsmaal søger at minde om Nødvendigheden af at vedligeholde ved egen Repetition det i de forrige Glæsser lærte, deels mere end forhen opholder mig ved Læren om Tempora og Modi, Verbernes og Præpositionernes Styrelse, de enkelte Taledeles Natur, deels gjør opmærksom paa alle forefaldende Giendommeligheder enten for det græske Sprog i Sammenligning med det latinske eller for den enkelte Forfatter, deels opmuntret og

anfører til ved Lexiconets Hjælp at erhverve sig Kundskab om Ordenes Betydninger, Sammensætning, Afledning og Slægtskab; dog lader jeg det heller ikke mangle paa de fornødne Oplysninger, hentede fra Mythologie og Antiquiteter. Grammatik læses ikke i disse Classer, naar undtages en cursorisk Repetition af de vigtigste Partier mod Aarets Ende.

S. L. Povelsen.

Paa Grund af, at Hr. J. B. Møller, der i flere Aar har forestaaet den hebraiske Underviisning her i Skolen, for faa Maaneder siden har ephørt dermed, og hans Eftermand, Hr. Cand. theol. G. S. Winther, agter at gaad frem paa en noget forskjellig Maade: gives ingen nærmere Underretning om Metboden ved den hebr. Underviisn., end det, der anføres S. 21 Anm.

Løvrigt er det faa langt fra, at dette Sprog er blevet forsomt, at det i dette Skoleaar har havt 3 Timer i I A, 2 Timer i I B og 1 i II A, altsaa 2 Timer ugentlig mere end forhen.

Underviisningsmaaden i Dansk.

For Optagelsen i Skolens Forberedelsesklasse gjøres aldeles ingen Fordringer *); de fleste kunne kjende Bogstaver og læse lidt. De danske Timer i denne Klasse nyttes til Dvælse i Stavning og Læsning, og Lærerne forbinde Forstandsøvelser hermed, hvor Hjorts Læsebog giver Anledning dertil. Noget indbyrdes Underviisning anvendes i denne Klasse, saavel fordi Læreren har ondt ved stadig at bekræftige saa Mange, som ogsaa fordi det ansees gavnligt for begge Parter, at de ældre og Dydligere stave og læse med de yngre og Svagere**).

Götje.

L. Jørgensen.

*) Det er mig endog kjærest, om de ikke engang kjende Bogstaver. En Alder af omtrent 6 Aar anseer jeg for den meest passende.

Udg.

**) Noget Forandring agter jeg til næste Aar at gjøre i Overensstemmelse med de Vink, der gives i Bugges og Ingerslevs Bøger.

Udg.

Ved Optagelsen i 5te Realclasse B og A skal Discipelen kunne lase flydende og vare noget ovet i at skrive Sammenfkrift. De to Timer, der i denne Classe daglig ere bestemte til Dansk, anvendes paa folgende Maade: Ved Timens Begyndelse nedskrives strax de udenadlarte Vers (8 Linier daglig) og desuden 8 Linier af en trykt Bog; i Begyndelsen begge Dele efter Bog, siden Lectien uden Bog og tilsidst alle 16 Linier uden Bog. Imedens Classen skriver, høres hver Elev, hvilket omtrent er tilende, naar de begynde at vare færdige med det Skrevne, som da rettes. Efterhaanden som Enhver er færdig eller rettet, kommer han til en Afdeling paa 2 à 3, for at benytte den Tid, han har tilovers, til at øve sig selv eller en svagere Kammerat i Læsning, kjende Interpunctionstegnene, stave og senere i Grammatik. Naar Rettelserne ere færdige, begynder Indenadslæsningen for hele Classen. Det Foresatte er daglig et Blad, af hvilket hver Elev kommer til at lase henved $\frac{1}{2}$ Side; under Læsningen opfordres de øvrige Elever til at standse den Læsende, naar han begaaer Feil. Efterat Alle ere prøvede, læser Læreren hele Lectien til næste Dag, idet Chorlæsning anvendes*). Hele Indenadslæctien (i 4de Realclasse 3 Sider, i 5te Realclasse A og B 2 Sider) læses paa denne Maade heelt igjennem, ligesom det mindre Forstaaelige forklares. Det sidste Dvarteer anvendes i Begyndelsen af Skoleaaret til Forstandsøvelse, Stavning, Indprentning af Skilletegnene og siden til Grammatik. Naar Alle eller dog den største Part skrive uden Bog, maa Classen eengang om Ugen skrive efter Dictat. Rettelserne indføres i

*) Hr. Kroesing har Vren for først at have foresgt Chorlæsning her i Skolen, og paa Grund af de gode Virkninger, han bemærkede deraf, er den lidt efter lidt indført i alle de Classer, hvor der begyndes paa et Spreg; ogsaa i Hebraisk i II A. Det synes aabenbart, at den kan anvendes med stor Nytte, naar Læreren selv har en god Udtale og passer paa, at Alle følge med.

en særskilt Bog, som atter eftersees. Længere hen i Skoleaaret skrives smaa Stile efter N. Krossings trykte Opgaver, hvilke forud mundtlig ere gjenmemgaaede, og efterat Enhver er rettet, fremstilles for hele Classen, hvorledes Opgaven skulde vare besvaret. I de senere Aar er først begyndt med Grammatik mod Slutningen af 1de Halvaar, og dog er i Aarets Løb gjort samme Fremgang, da Elevernes Forstandsøevner ved Samtaler og den øvrige Underviisning ere blevne mere stærkede. Alligevel gaaes der langsomt frem, for ikke at forvirre Begreberne. Først maa Enhver tydelig sige de grammaticallse Benævnelser; derpaa forklares det populært og saa simpelt, at intet Ord i Forklaringen er fremmed eller uvant, hvorpaa Anvendelse strax gøres i Læsebogen. Ved den første Overhøren er det Eleverne tilladt at bruge Schemaet, siden prøves de uden dette. Til hver Hovedexamen opgives i Grammatik det Vigtigste af alle Ordclasserne, Orddannelsen og Sætningsens Dele.

I 4de **Realklasse** anvendes 8 Timer ugentlig paa Dansk. Læsningen tager 4 Timer, Vers 2 Timer, Dictat 1 Time og Stil — skifteviis efter Opgaverne og en fortalt Historie — 1 Time. I Grammatik skulde denne Klasse læse Alt om Substantiv, Adjectiv, Pronomen og Verbum, men det lykkes ikke altid at blive færdig hermed. Den overblevne Tid nyttes hver Dag til Grammatik, hvortil ingen særskilt Time er fastsat, for østere at kunne øve Eleverne, og dermed begyndes strax i det nye Skoleaar.

U. Krossing.

I 3^{die} **Realklasse** har i Dansk 6 Timer ugentlig, af hvilke 1 anvendes til Læsning, 1 til Grammatik og Analyse, 2 til Dictat, 1 til Stil og 1 til Stilerrettelse. Under Læsningen stræbes ogsaa her efter, at Udtalen bliver reen og Fordraget flydende, ligesom og det Læste mundtlig gjengives saaledes, at de vigtigste Puncter udhæves. I Grammatik følges Krossings Schema, uden at vi dog strengt holde os til selve Bogen, og i Almindelighed forklares det læste Pensum ved

selvvalgte Exempler eller ved at analysere udsøgte Steder i Læsebogen. Til Fremgang i Orthographie virkes ved Dictat, og Valget af det, der dicteres, bestemmes efter de Tider, til hvilke Eleverne ere meest tilbøielige. Stilene bestaae først i at skrive en fortalt eller oplæst Fortælling, Beskrivelser af Egne, Stæder eller oplevede Begivenheder, og senere i lette Opgaver af det daglige Liv, der isorveien udvifles og forklares. I den Time, der er bestemt til Stilerrettelse, gennemgaaes den Stil og de Dictater, der ere skrevne i Ugen.

2den Realclasse har egentlig 3 Timer, hvoraf 1 skiftesviis bruges til Læsning og Analyse, 2 til Stil eller Dictat. Underviisningen i denne Classe er kun forsaavidt forskjellig fra den i den forrige, at her mere tages Hensyn til Interpunction, skjøndt Orthographien vedbliver at være det Væsentlige. Disciplene øves i at analysere Sætninger og Perioder, ligesom de ogsaa i deres Udarbejdelser vannes til kort, tydeligt og bestemt at udtrykke deres Tanker. Vanffelige Opgaver forklares, inden de skrives; de lettere derimod, naar de ere udarbejdede og rettede.

3de Realclasse, der ligeledes har 3 Timer egentlig, antages det, at Disciplene ere nogenlunde færdige i Retskrivning, endskjøndt de dog af og til ved vanffelige Dictater øves deri. De udarbejde i Almindelighed 2 Stile om Ugen, og efterat disse ere rettede og gennemgaaede for hver især, oplæses de bedste og fletteste. Ved denne Oplæsning fremhæves, i Henseende til Formen, lette eller stødende Overgange, flydende eller haardt Sprog og smukt eller slet dannede Perioder, ligesom, i Henseende til Indholdet, det logisk Rigtige eller Urigtige vides. I Begyndelsen af Aaret anvendtes den tredje Time skiftesviis til Læsning og Analyse, men senere er istedetfor Læsning, hvori Classen ialm. har opnaaet den fornødne Færdighed, indført mundtlig Foredrag. Disciplene fremfige i Førstningen en let Fortælling eller en oplevet Begivenhed, og der lægges da især Vægt paa, at Taleren ved Kortbed, Tydelighed og passende Fremhæven af det Vigtigste fængsler Tilhørernes

Opmærksomhed. Den Udseelse, der i Begyndelsen forårsager, at Discipelen taber Fatningen og glemmer, hvad han skal fortælle, taber sig efterhaanden, og senere foresættes dem et vist Emne, som de efter foregaaende Forberedelse udvifle.

Reith.

Overgangen til **de studerende Classer** skeer i Regelen fra 4de Realeklasse. Et Tilbageblik paa dennes Standpunkt vil vise, at der ved Optagelsen i **IV stud.** kan forudsættes hos Eleverne en temmelig Færdighed i at læse flydende og distinct, samt et tydeligt Begreb om Grammatikens Fundamenter. Her fortsættes derfor Underviisningen i Grammatik, og navnlig begynde de strax med at lære Reglerne for Brugen af Skilletegnene. Disse Regler fremsættes saa tydelig som muligt, og ledsages bestandig af oplysende Exempler, som deels hentes fra Læsebogen, deels sammensættes af Eleverne. Den orthographiske Øvelse faaes ved Dictater, saaledes at der i Begyndelsen i disse tages særligt Hensyn til de Regler for Rettskrivning, som efterhaanden læres dem. I Slutningen af Skoleaaret fortælles lette Historier, som da nedskrives af Eleverne. Disse Arbejder rettes udenfor Skoletiden, og gjenemgaaes siden for dem.

I **III stud. B** og **A** fortsættes de samme mundtlige og skriftlige Øvelser. Med Hensyn til de første ledes Eleverne til et større Bekjendtskab med Grammatikens Enkeltheder, ligesom ogsaa Dret dannes for Sprogets Rhythmus og Klang ved Reciteren af Digte. Dictaterne blive vanskeligere, eftersom den grammaticalske Sprogkundskab stiger; og Stilleopgavernes Natur retter sig efter Elevernes stigende Udvikling; ialmindelighed begyndes med Fortællinger, Beskrivelse af bekjendte Gjenstande og Reiser, og endes med Forklaringer af Ordspog og smaa Afhandlinger.

L. Jørgensen.

I de 4 øverste studerende Classer (II B, II A, I B og I A) træder Uddannelsen af Elevernes grammaticalske Indsigt og orthographiske Færdighed noget tilbage som Hovedformaal for Underviisningen, da den grammaticalske Indsigt erhverves og befestes ved Studiet af de andre, især de ældre Sprog, og med Hensyn til den orthographiske Færdighed de Fleste til disse Classer medbringe en nogenlunde fast Kundskab om og Tact for Anvendelsen af de orthographiske Regler, og, hvorvel der endnu bestandigen arbeides i denne Retning, især ved vanskeligere og mere beregnede Dictater, saa bliver det i disse Classer Underviisningens væsentlige Opgave, at fremkalde hos Eleven **Færdighed i at bevæge sine Tanker frit, og paa en ordnet og klar Maade at fremsætte og udtrykke dem.**

Dette Maal søges opnaaet ved at bestjeftige Eleven paa forskellig Maade: deels paa en mere activ Maade, ved selvstændige Frembringelser fra Elevens Side, saaledes at Lærens Virksomhed bliver det critiske Tilsyn hermed; deels paa en mere passiv Maade, ved Meddelelser fra Lærers Side, saaledes at Eleven bliver Tilhører ved disse.

Da det med Hensyn til Elevens Uddannelse især er magtpaaliggende, at hans Selvirkosomhed saa meget som muligt fremkaldes, blive de active Bestjeftigelser for Eleven Underviisningens Hovedbestanddeel. Disse ere deels skriftlige Afhandlinger, deels mundtlige Foredrag. **Færdighed i skriftlig at kunne behandle og fremstille sine Tanker** er en Fordring, Skolen maa stille til alle sine Elever, og Dvælse heri er derfor fælles for alle. I Regelen skrives 2 Udarbejdelser om Maanedes: 1 Hjemmestil og 1 Extemporalstil paa Skolen. Af disse bliver desuden den ene gjort til Gjenstand for Elevernes gjensidige Recension, en Dvælse, der er vigtig i flere Henseender, for Læreren derved, at Eleverne lettere kunne opdage ved hverandres Udarbejdelser visse Egenskaber, som skjule sig for denne; for Eleverne derved, at den

frie Form, som en Recensjon kan antage, aabner dem Leilighed til et mere utvunget og livligt Sprog, end Afhandlingen ialmindelighed. I de lavere Classer (II B og II A) gjen- nemgaaes Dispositionen oftere før Udarbejdelsen, da her Trangen til at ledes er større, og enhver Disposition, der gives efter Udarbejdelsen, ofte vanskeligere opfattes af Ele- ven, naar denne allerede har sat sig ind i den af ham selv fattede Plan. I de høiere Classer (I B og I A) der- imod, hvor Øvelsen skal anvise Eleven en selvstændigere Virksomhed, og hvor den aandelige Frihed og Bevægelig- hed er større, meddeles Dispositionen sædvanlig først, efterat Eleven har gjort sit eget selvstændige Forsøg. Den eller de Udarbejdelser, der kunne anbefales som Mønsterbehandlinger af det opgivne Emne, oplæses desuden.

Da selvstændige mundtlige Foredrag maae antages at over- stige flere Elevers Kræfter, knyttes disse vel, men ikke som nogen almindelig Øvelse. Den høist usfuldkomne Frembringelse, man enten ved Befaling eller Overtalelse kunde fremtvinge, vilde ligesaa lidt gavne den Paagjældende, som paa en pas- sende Maade fængsle hans tvungne Auditorium. Uden derfor at gjøre mundtlige Foredrag til Pligt for Disciplene, opfordres disse jevnligt til at gjennemtanke selvvalgte Emner og mundt- lig fremsætte en sammenhængende Betragtning herover. Hvor- vel Læreren knytter de Bemærkninger, hvortil han feler sig opfordret, til det afholdte Foredrag, og det heller ikke formenes Tilhørerne at erholde eller give en og anden Dplysning, har jeg dog fundet Betænkelighed ved med disse Foredrag at for- binde egentlige Disputatorier, da deels neppe mange Elever ere rustede til en Kamp af denne Natur, saalange deres Tanke- ning ikke er disciplineret ved en høiere Underviisning end den, Skolen kan frembyde, deels den puerile Lust ved en Øvelse af en saa ubunden og fri Natur, som Disputatørvøvelsen maa være, let vilde fristes over Gyne, og Skolens Orden saaledes fortrænges af et uordentligt Kjevleri, som det vilde blive høist

befvarligt og trøttende for Læreren — man kan neppe sige, at lede, men — at tamme.

Den anden Hovedbestanddeel af Underviisningen bestaaer i Meddelelser fra Lærers Side. Grad der her nærmest frembyder sig for den danske Underviisning, er en Udsigt over den Deel af den danske Litteratur, som er tilgængelig for Eleverne — den poetiske. I Forbindelse med Digternes Biographie og æsthetiske Characteristik bringes Oplæsning af disses udvalgte Verker, og man søger da hellere at gjøre Eleverne bekendte med færre af disse i deres Heelhed, end med en Mængde Brudstykker, der blot vilde sprede, men ikke tilfredsstille deres Interesse.

Fædrelandets Mythologie som det Billedsprog, hvori den nationale Bevidsthed i sin Barndom har anstueliggjort sig de høieste Sandheder, faaer sin Bigtighed for Lærers Foredrag, deels ved den aandelige Næring, ethvert kraftigt Billedsprog indeholder, deels derved, at Kundskab til denne er en nødvendig Forudsætning for Læsningen af den æsthetiske Nationallitteratur.

I de høiere Classer I B og I A benyttes ligeledes den empiriske Psychologie og den formelle Logik til Lærers Foredrag, deels fordi disse Discipliner, ifølge deres propædæutiske Natur, maafee suarere tilhøre Skolen end Universitetet, deels fordi den Cyclus af termini, som de indeholde, udgjør et nødvendigt lexicalt Supplement til det Ordforraad, hvori den almindelige Tankegang og det almindelige Sprog bevæger sig (f. Ex. følgende Udtryk: Forstand, Fornuft, Indbildningskraft, Begreb, Dom, Slutning, Definition, Inddeling, Begrebers Omfang og Indhold ic.). I det Læreren derfor ved disse psychologiske og logiske Foredrag erindrer sig selv og Eleverne om, at den Betragtning over disse Gjenstande, Skolen ifølge sit Princip kan tilstede, ikke kan blive en fuldkommen philosophisk eller virkelig **indtrængende** Erkjendelse, saa bestræber han sig for at fremkalde en alle psychologiske og logiske Begreber saavidt muligt **omfattende** Erkjendelse: den

Ufuldstændighed, der nødvendig maa finde Sted ved denne Betragtning i intensiv Henseende, søges saavidt muligt erstattet ved en vis Fuldstændighed i extensiv Henseende, saaledes at Eleven erholder en Erkjendelse, der efter dennes eget Standpunct bliver et afsluttet Hele *).

A. A. Breinholm.

Om Orthographien her i Skolen.

Med Hensyn til Orthographien i Skolen gjælder Sprogbrugen som den øverste Norm for alle Skolens Lærere. Hvor denne vækter tages Hensyn til Derivation og Analogie. For saameget som muligt at komme til Eenhed i slige Tilfælde, have vi vedtaget visse specielle Regler. Nogle saadanne ere:

Hvor der er a eller aa i Stammen af et Ord, bruges æ, f. Ex. hjælpe (af hjælp); hvor ellers Skrivebrugen vækter, bruges e, f. Ex. her, snever, Emne.

Foran en Vocal i samme Stavelse skrives ikke i, men j.

Vocalerne e, i og u fordobles i en Stavelse, der er lang og endes paa en Consonant; dog ikke, naar denne er en af de 4 blede b, d, g, v, uden hver Misforstaaelse kunde opstaae, f. Ex. veed (ved), sig (sig), heed (Adj. til Forskiel fra heb, Verb.). Denne Regel gjælder af fremmede Ord kun Character og Papiir.

Substantiverne bortkaste det stumme e, undtagen de, der ere dannede af det latinske ia; desuden undtages det understøttende e i Genit., f. Ex. Byes.

*) I intet Fag synes det saa nødvendigt, at Læreren har frie Hænder, som ved Undervisning i Møderømaalet i de høiere Classer. Naar han kun stadigen har det Naal for Øie at lede Disc. til lige saavel at tænke klart som godt at udtrykke det Tænkte baade skriftlig og mundtlig, vil han ved meget forskjellige Midler kunne virke med Held. Ligesom Hr. Breinholm i flere Ting har afvejet fra sine Forgængere, saaledes vil i det næste Skoleaar, da Mag. M. Hammerich har paataget sig den danske Undervisning i I A og B, Udskilligt blive taget paa en anden Maade.

Adjectiverne beholde eller bortkaste ifølge deres Formation det stumme e; altsaa den nye, de nye, men en ny. Dog skrives smaa og saa altid uden e.

Det stumme e skrives fremdeles i Enden af Verber i de Tilfælde, hvor andre Verber med en Consonant foran det udtalte e have dette Veiningsmærke, men det bortkastes i Imperativ, undtagen i Verber paa ee, f. Gr. at see, at lee — see! lee!

Det understøttende e i lange Stavelseser efter a, o og ø bruges kun for at undgaae Misferstaalste, f. Gr. vaer, Noes, seer.

Jod beholdes i Skjæmpe, kjæmpe, Gjøes o. s. v.

Underviisningsmaaden i Tydsk.

I 5te Realclasse A og B, der ere sideordnede, og hvor Underviisningen i Tydsk begynder, er Hovedformaalet at bibringe Disciplene en sikker og correct Udtale. Af Halslagers tydske Læsebog oplæser Læreren et Par Linier for Disciplene, som derpaa alle paa een gang gjentage det Oplæste. Dette gjentages saa ofte, indtil det udtales feilfrit. Det saaledes Gjennemgaaede nedskrives hjemme og læres udenad. Efterhaanden foryges det foresatte Pensum — indtil omtrent en Side — men læres saa ikke udenad, hvilket derimod bliver Tilfældet med nogle af de bag i Bogen staaende Vers. Under Examinationen adspyrges Discipelen om de i Stykket forekommende Vocabler, der, forsaavidt de ere Substantiver, altid nævnes med den bestemte Artikel og tilhørende Pluralisform.

Dreboldt.

H. Petersen.

I 4de Realclasse fortsættes disse Øvelser, dog at de lærte tydske Vers affrives efter Hufommelsen, at der engang ugentlig afverles mellem Affriven efter Bogen og Nedskreven efter Dictat, og at der gjøres Begyndelse med tydsk Grammatik ved at lære Conjugationerne.

I 3^{die} Realclasse fortsættes hermed saaledes, at Affriven efter Bogen bortfalder, at en Time ugentlig anvendes til Dictat, og at saavel Declinationerne som Conjugationerne læres.

2den Realeklasse, Fortsættelse. Den ene ugentlige Time anvendes til skriftlige Øvelser, bestaaende dels i Dictat, dels i Oversættelse paa Tydsk efter Grenbergs mindre Stiløvelsesbog, hvortil føies en hjemme udarbejdet Oversættelse af smaa Sætninger, opgivne af mig. Naar disse sidste Stile ere rettede og gennemgaaede, lader jeg Enhver, der har faaet underteg, skrive sin Stil om igjen.

1te Realeklasse. De vigtigste Regler af Syntaren læres. De skriftlige Øvelser, hvortil een Time egentlig anvendes, bestaae her dels i Oversættelse paa Tydsk efter Grenbergs større Stiløvelsesbog, dels i Extemporalstil, Dictat og Redskreven paa Tydsk af smaa Sætninger, som jeg fremsætter paa Dansk. Naar en saadan Sætning er skreven, lader jeg den strax oplæse af en af Disciplene, hvorefter Sætningen gennemgaaes, og Feilene rettes. Hertil kommer endnu mundtlig Oversættelse fra Dansk paa Tydsk.

IV stud. Klasse. Læsning og Oversættelse. Declinationer og Conjugationer læres.

I III stud. Cl. B og A anvendes hver fjerde Time til skriftlige Øvelser, der afveerle mellem Dictat og Oversættelse efter Grenbergs mindre Stiløvelsesbog.

I de fire øverste studerende Classer læres Reglerne for de tydske Substantivers Kjen og Syntaren. Disse Regler, saavel som Declinationer og Conjugationer, indøves ved Exempler, bestaaende af smaa Sætninger, Disciplen selv maa sammensætte paa Tydsk enten skriftlig eller mundtlig. Den ene af de to ugentlige Timer anvendes til Stil, der dels skrives hjemme, dels paa Skolen, og til mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk.

I Regelen tales Tydsk med Disciplene i Timen, saasnart Underviisningen heri begynder i 5te Realeklasse, ligesom disse ogsaa opmuntres til at udtrykke sig i dette Sprog. Kun ved enkelte Udviklinger af grammatikalste Begreber bruges, for bedre at forstaaes, det danske Sprog i de lavere Classer.

Dreboldt.

Underviisningsmaaden i Fransk.

I 4de Realclasse, hvor der begyndes med Underviisningen i Fransk, forelæser Læreren høit, tydelig og gjentagne Gange et Par Vinter af Borrings Manuel des enfans; først hvert enkelt Ord for sig saaledes, at Eleverne alle paa eensgang udtale Ordet efter Læreren; derefter tages paa samme Maade flere Ord sammen, indtil deres lille Pensum, der lidt efter lidt forstorres, med Hensyn til Oplæsningen er grundigen gennemgaaet *). Det varer ikke lange, inden man kan gaae over til Oversættelse, og jeg iagttager derved noie at gjøre opmærksom paa Ordene's egentlige Betydning og Stedets ordrette Oversættelse, i det jeg tillige forlanger en flydende dansk Oversættelse. Herved opnaaes den Fordel, at Eleverne Dre tidligen vannes til de franske Constructioner, der just, fordi de ere saa uvante, aldrig tidlig nok kunne indprentes.

Ogsaa affriive Eleverne i denne Classe hjemme efter Bogen deres Pensum, som derefter rettes af Læreren. Endelig søger jeg allerede i denne Classe at vane Eleverne til at fremtjige Sætningerne fra Dansk til Fransk, saa at de lære Lectien næsten udenad.

I 3^{die} Realclasse fortsættes Læse- og Oversættelsesøvelserne efter samme Læsebog, og jeg gjør Eleverne bekjendte med de første Regler af den franske Grammatik, samt med de tvende Hjalpeverbets détail, det vil sige, man noies ikke med, at de sikkert kunne gennemgaae de enkelte temps affirmativt; men de øves i, uden Anstød at kunne besvare ethvert Spørgsmaal om en enkelt Person af et temps, fremsat paa Dansk, ligegyldig om Formen er affirmativ, negativ eller interrogativ.

---

*) Det har især i denne Classe været mig paasaldende, hvor hurtig Disciplene ved Oplæsningen kunne bringes til godt at læse et fremmed Sprog; og jeg indbyder specielt Enhver, der interesserer sig for Metheodik, til at overvære 4de Realclassens Examen i Fransk. Drengene ere ferdetmeste 10 Aar gamle.

I 2^{den} Realclasse lagges le petit Jeannot af Biering til Grund; den oversattes og læres udenad, saaledes at jeg, ved idelig at omsætte Sætningerne i det jeg iforlanger oversat fra Dansk til Fransk, bestræber mig for at bibringe Eleverne den muligste Letthed i at behandle smaa Sætninger paa forskjellige Maader; i Grammatik fortsattes de under 3^{die} Realclasse omtalte Dvælseser videre indtil de uregelmæssige Verber inclusive.

I 1te Realclasse fortsattes Læseovelsenerne efter Handbuch der franz. Sprache von Büchner und Hermann, ligesom en Deel af Dagens Pensum stadig læres udenad; le petit Jeannot repeteres, og de syntactiske Regler, der i de foregaaende Classer kun leilighedsviis ere forklarede og lærte, indvædes i denne i Forhold til deres Vigtighed. Derved seger Læreren at bede paa de Mangler, der ere ved Deichmanns Grammatik, som lagges til Grund i alle Classer *). Dvælseser i Analyse og Extemporaloversættelse fra Dansk til Fransk foretages idelig, og Fransk er i Regelen det Sprog, der tales.

I Slutningen af Aaret er ogsaa skrevet Stile**).

Da den Methode, hvorefter Underviisningen i Fransk meddeles de studerende Classer i Regelen er lig den ovenauførte, skal jeg indskrænke mig til at bemærke, at der er lagt til Grund for Underviisningen i Fransk for IV stud. Classe: Borrings manuel des enfans, for III stud. Classe B:

*) Aarsagen til at denne ikke er affaaret, da der dog findes bedre af Prof. Borrings, er fornemmelig, at vi i flere Aar have ventet en ny af Prof. Abrahams, og ogsaa, at vi ere noget bange for at indføre Bøger af Prof. Borrings, da han har den Bane, jeg havde Lykt til at sige Avane, at gjøre bethdelige Forandringer i hver ny Udgave af sine Bøger til dagligt Bryderi og Tidsspilde baade for Lærere og Disciple.

Udg.

**) Til næste Aar ventes jeg, at det ikke blot bliver i Slutningen af Aaret.

Udg.

le petit Jeannot, for III studerende Klasse A: Borrings Læsebog for Mellemklasser, for II studerende Klasse B og A: Ideler og Noltes Haandbog, og for I^{ste} studerende Klasse B og A: Hermann og Büchners ovenanførte Haandbog.

O. C. Borch.

Underviisning i Engelsk i Realclasserne.

Underviisningen i Engelsk begynder i 3^{die} Realklasse. Her lægges især Vind paa en correct Oplæsning og en nøjagtig Oversættelse. Den opgivne Lectie oversættes derfor Ord for Ord, Discipelen maa kunne de enkelte Gloser udenad og nøjagtig kunne bogstavere dem; det i Grammatiken læste indøves ved Analysering. I Grammatiken begyndes med de regelrette Verber, der indøves især ved at spørge fra Dansk til Engelsk, for at vænne Discipelen til med Hurtighed at kunne gjengive de danske Former paa Engelsk. Af det tidligere læste læres bestandig et Stykke udenad, der afvevles med en Lectie Grammatik. For at befordre en rigtig Udtale, er i denne Klasse anvendt Chorlæsning ved Lectiens Gjennemgang. Mariboos mindre Læsebog og engelske Formlære bruges i denne Klasse.

I 2^{den} Realklasse oversættes fra Engelsk til Dansk efter Sinnetts Elementarbuch der englischen Sprache. Om endssjøndt her ikke oversættes Ord for Ord, fordres det dog, at Discipelen nøjagtig kan gjøre Rede for de enkelte Ords Betydning og Bogstavering. Det er naturligt, at Øvelsen i at bogstavere bliver mindre nødvendig, jo længere Discipelen rykker frem i Sproget; men da den engelske Orthographie er af den Bestaaffenhed, at mange Ords Skrivemaade er meget forskjellig fra deres Udtale, og deres Bogstavering derfor er Hufommelsesværk, og man desuden lettere erindrer det Ord, som man har lært at stave, maa Øvelsen fortsættes. I Mariboos "Læsebog efter en ny Methode" læres bestandig udenad.

Naar Lectien er overfjet, pleier jeg at lade Discipelen oversætte enkelte Sætninger af den fra Dansk til Engelsk med smaa Forandringer. I Grammatik er læst hele Formlæren efter samme praktiske Fremgangsmaade, som i forrige Glasce.

I **1te Realclasse** bruges Hedleys Gleanings til Oversættelse. Da det kan antages, at Discipelen besidder et saa stort Ordforraad, at Lectien kun afgiver saa Ord, hvis Skrivemaade er ubekjendt, gaaer Underviisningen især ud paa at gjøre opmærksom paa Sprogets Vendinger og Særegenheder. Discipelen pleier her at oversætte Sætninger af Lærebogen fra Dansk til Engelsk med Forandringer og Omfætninger. Udenadslæsning fortsættes efter samme Bog som i forrige Glasce. Her tales bestandig Engelsk til Disciplene.

I **3^{die} Realclasse** afcopierer Discipelen den ene Uge et Stykke af det tidligere Læste i sin Stilebog og oversætter det paa Dansk, den anden Uge oversættes samme Stykke fra Dansk til Engelsk paa Skolen.

I **2^{den} Realclasse** skrives ugentlig en Stiil, der bestaaer i skriftlig Oversættelse af smaa Exempler eller lettere Fortællinger, hvori grammaticalste Regler finde Anvendelse.

I **1te Realclasse** skrives en Stiil hver Uge, af noget vanskeligere Indhold. I begge de sidste Glascer gjenemgaaes Stilen høit paa Skolen, efter at hver Enkelt's Stiil isorvden er rettet hjemme.

G. Fistaine.

Religionsunderviisningen

begynder med Bibelhistorie alene i 5te. Realclasse A og B; Herselebs lille Udtog lægges her, som i de øvrige Realclasser, til Grund. Valles Lærebog læres først i 4de Realclasse, i hvilken der gjenemgaaes de to første Capitler, Fader vor og, som en Dvergang til 3^{die} Capitel, de 10 Bud. Med 3^{die}, 4de og 5te Capitel fortsættes derpaa i 3^{die} Realclasse, med 6te Capitel i 2^{den} og med 7de og 8de i 1te. Af Bibel-

historien læses i 4de Realclasse det Gamle Testamente, i 3^{die} Realclasse det Nye Testamente, og i de to øverste Classer repeteres det Hele. Tillige gennemgaaes leilighedsviis Palæstinas Geographie; Østerlandernes Skikke, de historiske Forhold og, hvad der ellers kan bidrage til at oplyse den bibelske Historie, berøres. Bekjendtskabet med Christus, Kirkens Stiftelse og Fremgang udvides og fuldstændiggjøres ved Læsning i Evangelierne og Apostlenes Gjerninger.

I de studerende Classer begyndes med Herslebs større Bibelhistorie, der er bestemt at læres saaledes, at Disciplene i IV Classe læse fra Begyndelsen af G. T's Bibelhistorie til 4de Periode, og i III Classe B herfra til 3^{die} Afdeling: Skrifterne i G. T. Navnene paa disse læres, men Stykket selv forbigaaes med Undtagelse af de messianske Spaadomme, der benyttes som Overgang til N. T's Bibelhistorie, af hvilken i III Classe A Christi Historie læres. I II Classe B fortsættes med Apostlernes Historie, og Skrifterne i N. T. og Repetition af G. T. begyndes. Denne bringes til Ende i II Classe A, hvor tillige Skrifterne i G. T. gennemgaaes. I de to øverste Classer repeteres hele Bibelhistorien, og tillige læses forskellige af N. T's Skrifter paa Græsk (saaledes isjor Matthæi, iaar Johannes Evangelium). Det maa dog bemærkes, at, uagtet Lærerne stræbe at holde sig til det Pensum, der er bestemt at læres i hver enkelt Classe, og at fuldende det efter den lagte Plan, dette dog ikke altid er muligt, idet der deels i den enkelte Classe maa tages noget Hensyn til dem, der efter Hovedexamen ere bleve tilbage, og saaledes strax skulde begynde paa det nylig Læste, og der deels i en enkelt Classe kan gaaes hurtigere frem end i en anden. Imidlertid har dette ingen Indflydelse paa Hovedresultatet, at hele Bibelhistorien skal være lært i de 5 nederste studerende Classer, saa at den i øverste Classe, hvor Eleverne blive i to Aar, kan blive repeteret to Gange.

I de 3 nederste studerende Classer læses (og repeteres saa vidt muligt) hele Valles Lærebog. Da Eleverne fra 4^{de}

Realclasse opflyttes i IV studerende Classe, begyndes her, hvor de endte i forrige Classe, altsaa med 3^{die} Capitel. Af Fogtmanns Lærebog, der bruges i de høiere Classer, er 1ste Capitel bestemt at læses i II Classe B, største Delen af 2^{det} Capitel (almindeligviis til 4de Afsnit) i II Classe A; i de to øverste Classer læses Resten og repeteres hele Bogen.

Med Hensyn til Underviisningen selv har man i Realclasserne og de lavere studerende Classer ikke fundet det saa hensigtsmæssigt først at gennemgaae det, der skal læres, da paa den ene Side Lærebogens Ord ere saa tydelige, at Eleverne selv maae kunne forstaae Meningen, naar de lære deres Lectie, og de paa den anden Side ikke synes modne nok til at følge en længere og nyere Udvikling, hvilken derfor gives dem ved Catechisation og Samtale. At herved overalt Lærebog og Bibelhistorie sammenholdes og jevnføres, behøver kun at bemærkes. Det er ogsaa anseet for rigtigere ved Læsning i det Nye Testamente selv at tilsvie det Meget, der ikke omtales i Herølebs lille Bibelhistorie, og dog kan fordres af Elever i de høiere Realclasser, end her at begynde paa at lære den større Bibelhistorie, der ikke grundigen vilde kunne gennemgaaes, og ikkesheller kan erstatte Kjendskabet til Bibelens egne Ord.

I de høiere studerende Classer, hvor Fogtmanns Lærebog bruges, gennemgaaes altid det, der fordres lært. Læreren har herved stadigt for Øie at gjøre Eleverne opmærksomme paa Enkelthederne, at udvikle og tildeels videre begrunde den i Bogen fremstillede Lære; tillige søger han at skaffe dem et almindeligt Overblik, saa at de indsee Sammenhængen af de enkelte Lærdomme. I hvorvel det Mislige ved at forandre Lærebogens Indhold anerkjendes, kan Læreren dog ikke andet end føle sig opfordret til adskillige Forandringer og Tilføjninger, hvorved han da lader sig det være magtpaaliggende at indskrænke sig til de høist nødvendige. Han søger ved en nyere Udvikling og dybere Begrundelse af de kristelige Sandheder ikke blot at øve Disciplenes Tænkning, men ogsaa at

bringe dem til at erkjende den christelige Læres Sandhed, og derved lægge Grundvolden til en klar og fast religiøs Overbeviisning, hvilket maa ansees saameget nødvendigere, som Religionsunderviisningen for en stor Deel ender med Skoleunderviisningen. Det saaledes Dplyste og Gjennemgaaede gjøres derpaa til Gjenstand for skriftlige Udarbejdelser, af hvilke der i de øverste Classer leveres een hver Maaned. Bibelhistorien gjennemgaaes først under Examinationen, men det saaledes gjennemgaaede Pensum fordres næste Gang tillige med det nye. For at spare Tid og vedligeholde, hvad der blot maa ansees som Hufkommelsesværk, repeteres desuden som en stadig Lectie, ved Siden af det Nye i hver Time, enkelte Stykker, Navne o. dsl. kortest muligt. Hvad der af N. T. læses i Grundsproget, gjennemgaaes under Examinationen; der fordres da tillige, at Eleven skal kunne gjøre Regnskab for hvad der tidligere i Bibelhistorie eller Lærebog er sagt, og som tjener til Dplysning af de enkelte Steder. Det Nye, som tilsvies, repeteres næste Gang i Timens Begyndelse.

Det er de forskjellige Læreres stadige Formaal at bibringe Eleverne Mere end en **Kundskab** om Religionen, der vel kan oplyse Forstanden og skaffe den rigtige Begreber om de vigtigste Sandheder, men lader den religiøse Følelse uvakt og utiltalt, hvorved der fremkalder en Lede til Lærdommen, der allerede ved nødvendigen at tvinge til at beffjefstige Tænkningen med saadanne Spørgsmaal og paa en saadan Maade, som ikke altid er den Yngre let, er udsat for at blive ham ubehagelig eller ligegyldig, — en Sindsstemning, han da snart vil overføre fra Underviisningen til Tingen selv. Medens dette i de lavere Classer søges opnaaet ved mere at opholde sig ved de bibelhistoriske Fortællinger og fremhæve det religiøse Moment, saa at Barnets Tanke henrendes derpaa og fyldes deraf, maa dette i de høiere Classer, hvor den hele aandelige Dannelse er videre fremmet, og staaer paa et Overgangsstrin, der ikke synes saa modtageligt derfor, og hvor Selvprøvelsen,

og dermed Tvivlen, begynder at vaagne, mere træde tilbage. Discipelens Interesse spandes her mere ved den nærmere Udvikling og Begrundelse af Læren selv, og denne bliver da Hovedsag. Man søger derfor hos de Ældre mere ved enkelt, af den vieblikkelige Stemning hos Lærer og Elev fremkaldte, og altsaa leilighedsviis fremsatte Betragtninger, end ved stadigt og ligefrem at fremhæve det Religiøse, at skaffe Læren Indgang i Gemittet. At udvikle dette videre behøves vist ikke, ligesom det ogsaa vilde være vanskeligt, da det saa særdeles meget berøer paa Lærers Individualitet og Maade at undervise paa, og derfor ikke kan fremsættes ialmindelighed.

N. N. Breinholm,	Th. Senger,
I A og B, II A og B, 5 ^{te} Realcl. A og B.	III A og B.
V. J. Wagtman,	
IV. st. Cl., de 4 øverste Realclasser.	

Den historiske Underviisning i de studerende Classer.

Den historiske Underviisning indbefatter 3 Hovedcursus; dens Grundcharacter er i de nederste Classer **fragmentarisk**, i de mellemste **ethnographisk**, i de øverste Classer **synchronistisk**. Det første Cursus (IV stud. og III B) meddeler Historien fragmentarisk; første Aar er læst forfra til det vestlige romerske Riges Undergang; andet Aar Historien ud efter Kosfods fragmentariske Historie. Discipelen skal ikke lære en Mængde Navne og Facta, men der skal bibringes ham Interesse og Sands for Historie, Lyst til at gaae videre, eller med andre Ord, han skal lære at lære Historie. Derfor gjennemgaaes her hele den historiske Aar saaledes, at de vigtigste Hvidepunkter af den træde frem og knyttes til Billedet af enkelte udmærkede Personligheder (det biographiske Element). Interessens og Lysten hos Discipelen

vækkes ved at gjøre Underviisningen saa tiltrækkende, som muligt, ved at tilføie en Deel, ikke altid reent historiske Begivenheder og Bemærkninger, afskaffede efter hans i den Alder kun lidet udviklede Erkjendelse. **Det andet Cursus** (III A, II B, II A) meddeler Historien ethnographisk; **første Aar** er læst efter Kosfods Udtog af Historien den gamle Historie, Danmark og Norges Historie, **andet Aar** Sverrigs, Ruslands, Preussens, Polens, Ungarns, Tyrkiets, det østromerske Keiserdømmes, de asiatiske Staters og Frankrigs Historie til Huset Bourbon; **trede Aar** det Øvrige af Frankrigs, Englands og de øvrige europaiske Landes Historie. Ligesom det i forrige Cursus var Personlighederne, der udhævedes, saaledes er det her Folkene, der stjenkes størst Opmærksomhed. Fremgangsmaaden er den, at Bogen følges, efterat de nødvendige Rettelser ere foretagne, undertiden er det endog anseet nødvendigt at dictere Afskilligt til. Som Overgang til den i sidste Cursus brugte synchroonistiske Methode har Læreren i II A dvælet ved de egentlig epochegjørende Begivenheder f. Ex. Folkvandringen, Korstogene, Reformationen, den franske Revolution o. s. v. Her er en Mængde Facta og Aarstal nødvendig for at understøtte Disciplenes Virken.

Det tredje Cursus (I B og I A) gennemgaaer Historien flere Gange synchroonistisk. Paa det foregaaende Dannelestrin er givet det Factiske i den politiske Historie, her træde mange nye Dele til, som før kun vare antydede, nemlig: Statsforfatningernes, Religionens, Videnskabernes og idethele Culturens Historie. Det er især i Tiderne, at Discipelen af sit historiske Forraad skal lære at samle og sammenholde det Samtidige og forene til Et, hvad der paa mange forskellige Steder er antydet. Discipelen skriver i denne Afdeling historiske Afhandlinger, der i Overeensstemmelse med Underviisningsmetoden ere saaledes indrettede, at de øve ham i at samle det, som i Lærebogen findes adspillettet paa mange Steder. For at give Discipelen saa megen Fasthed, som muligt, i Facta og Aarstal, og som et vigtigt Hjælpe middel

for ham ved Repetitionen, skrives synchrontistiske Tabeller over den hele historiske Tid. I Regelen leveres en Afhandling den ene Uge og Tabeller over et Afsnit af Historien den anden.

C. V. Rimestad.

G. A. Müller.

I A og B, II A, III B og IV stud.

II B og III A.

Den historiske Underviisning i Real- clåsserne.

Den historiske Underviisning i Realclåsserne gaaer ud paa at meddele Disciplene en Oversigt over de mærkeligste Begivenheder og meest fremtrædende Puncter i Verdenshistorien og lære dem at kjende de Mænd, i hvis Liv de forskjellige Tidsaldre især afspeile sig. Underviisningen bliver altsaa her fragmentarisk-biographisk. Underledes forholder det sig med Fædrelandets Historie, her bliver den ei staaende ved at meddele enkelte Begivenheder, men den giver det Hele, den stræber at bibringe Discipelen en muligt klar Anskuelse af Fædrelandets Historie fra de ældste Tider indtil vore Dage.

Til denne Underviisning, der gaaer gjennem de tre øverste Realclåsser, er bestemt 3 Timer ugentlig i 3^{die} Realclåsse, 2 Timer i 2^{den} og 2 i 1de Realclåsse.

I 3^{die} Realclåsse læses af Verdenshistorien forfra til Korstågene efter Kofods fragmentariske Historie, som lægges til Grund i alle tre Clåsser. Discipelen gjøres først bekendt med, hvad Historie er, i hvad Hensigt den læres, og hvilken Nytte den, rigtig opfattet, kan stifte, samt hvilke Fordringer der maae gjøres til den, der skal lære Historie; hertil anvendes den første Time. Discipelen maa vide, hvad han skal lære, og hvorledes det skal læres, inden han begynder paa Underviisningen selv. Derpaa meddeles ham i Korthed Underrøtning om, hvilke Lande de Gamle kjendte, Landene om Middelhavet og Landene i Asien. Til hver Læretime gennemlæses Discipelen et Stykke af sin Bog saaledes, at han kan giengive det med egne Ord; Læretimen begynder med, at jeg fortæller

det Stykke, der er foresat til Lectie, og tilføier de Bemærkninger, der maae ansees nødvendige for at supplere Bogen, udhæver mærkelige Personligheder, og paaviser, hvad Lærerigt denne eller hiin Begivenhed indeholder; Discipelen fortæller da efter mig; den samme Lectie læses til næste Time foruden et nyt Stykke, Enhver maa da erindre det, som er tilføiet, og Lectien ansees da først for at være lært. Saaledes fortsattes, at altid det Foregaaende læses med, der examineres altid i det engang Læste, om det end ikke er Lectie, og er et længere Pensum gjennemgaaet, og det kan antages, at de Fleste i Classen have forstaaet det, examinere Disciplene hverandre i Slutningen af Timen i alt det hidtil Læste. I Slutningen af Aaret gjennemgaaes Danmarks Historie forfra til Svend Estridsen; der benyttes ingen Bog, men Historien fortælles og repeteres bestandig, Discipelen har ingen Vanskelighed med at huske det Fortalte, han skriver ikke, kun maa han nøiagtig kjende Kongerækken fra Smaarigernes Forening til Svend Estridsen. Discipelen er i dette Aar bleven gjort bekendt med de Beie, som Handelen gjennem Oldtiden tog, indtil Korstogene gjorde Forandring heri.

I 2^{den} **Realclassse** læses af Verdenshistorien fra Korstogene til Revolutionen i Frankrig; og af Danmarks Historie fra Svend Estridsen til den oldenborgske Stammes Thronbestigelse. Fremgangsmaaden er her den samme, som i foregaaende Klasse, enkelte Begivenheder, som Korstogene og Riddertiden (hvorom f. Ex. Fortællingen om en Turnering giver et Begreb), Reformationen, Trediveaarskrigen, udhæves mere og deres Indflydelse paa Verdensbegivenhederne paavises; tillige faaer Discipelen et Begreb om de Opfindelser, der efterhaanden ere gjorte, derved, at en nogenlunde udførlig Fortælling ledsager deres Dmtale. Ogsaa i denne Klasse tages Hensyn til Handels Gang og Historie. Danmarks Historie dicteres her i Korthed, det Skrevne rettes som dansk Stil tillige og tjener Discipelen istedetfor Bog. Saadanne historiske

Dictater skrives i Regelen hveranden Uge. Det Skrevne suppleres ved det mundtlige Foredrag.

I **1te Nealclasse** læses fra Revolutionen til vore Tider og hele Historien repeteres, af Danmarks Historie fra den oldenborgske Stammes Thronbestigelse til vore Dage. Fremgangsmaaden er den samme. Over Danmarks Historie holdes i denne Classe et frit Foredrag, der har til Hensigt at meddele og fremhæve Alt, hvad der maa have Interesse for Enhver, der elsker sit Fædreland; saaledes faaer Discipelen her Underretning om Handelen, Fabrikvaesenet og de forskjellige Staaenders Tilstand, om hvorledes Njebstæder ere opstaaede o. s. v. Denne Forelæsning over tillige Disciplene i at høre et Foredrag og opsatte det saaledes, at det kan udføres hjemme til en Afhandling, der tillige rettes som dansk Stiil. En saadan historisk Afhandling leveres hveranden Uge.

Underviisningen stræber at bibringe Discipelen Sands for Historien ved at gjøre den saa interessant, som muligt, at gjøre den dannende for Aand og Hjerte, ved at gjøre den saa lærerig, som muligt. Discipelen øves i at fortælle i Sammenhæng, og for at opnaae dette, afbrydes han ialmindelighed ikke, før han er færdig med at fortælle et Stykke, da først gjøres han opmærksom paa sine Feil. Paa Orthoepien lægges al mulig Vagt; det paaføres urie, ikke blot at Discipelen udtaler Navnene rigtig*), men at han fortæller i et godt Sprog, at alle enkelte Ord træde frem hørlig og nøiagtig udtalte. Ved Underviisningen i Historie anvender jeg ligesom ved

---

*) Navnene i den gamle Historie og Geogr. skrive vi her i Skolen paa latinisk Maade s. Gr. Geschlus, ikke Mischylos, og udtale dem med den latiniske Accent s. Gr. Péricles. I den nyere Hist. og Geogr. bestræbe vi os for at udtale fremmede Navne saaledes, som de udtales i Landet selv, med Undtagelse af de allerberømteste, der have faaet ligesom et eget Navn paa Dansk s. Gr. Rom og Paris. Et særdeles brugbart Hjælpe middel dertil er Aug. Müllers Wörterbuch der richtigen Aussprache ausländischer Eigennamen.

Underviisningen i Latin i 4de stud. Klasse den indbyrdes Examination. Streng alvorlig Orden ledsager Underviisningen, Discipelen straffes ialmindelighed mere ved alvorlig Tiltale end ved Anmærkninger.

Chr. Bartholin.

Den geographiske Underviisning i Skolen.

Den Opgave, som Skolen har sat sig at løse ved den geogr. Underv., løses forskjellig paa de forskjellige Stadier af Discipelens Udvikling, men altid efter en vis Plan, idet Underv. indbefatter 3 Hovedcurfus, hvoraf ethvert omfatter det Hele.

Den geogr. Underv. begynder i 5te Realclasse og fortættes igjennem alle Classer. Paa dens første Stadie i 5te og 4de Realclasse, der begge ere forberedende Classer baade til de stud. og Realclasserne, gjennemgaaes det første Hovedcurfus. **Det første Aar** (5te Realclasse) gjøres Discipelen bekendt med de vigtigste Puncter paa Jordens Overflade, han lærer at indsee, at Jorden er en Kugle, og sættes istand til at orientere sig ved at lære visse Puncter og Linier at kjende paa Overfladen, dog uden alle Beviser, reent historisk; dernæst lærer han at kjende de 5 Verdensdele og Verdenshave med deres vigtigste Underafdelinger, ligesom han ogsaa gjøres bekendt med de vigtigste geogr. Benævnelser. Derpaa gjennemgaaes Europa efter G. A. Müllers Begyndelsesgrunde i Geographien. Det Fysiske læres saaledes, at det med Nøiagtighed kan gjengives ved hvert enkelt Land. De enkelte Lande læres efter Bogen, og Discipelen maa af sit Forraad angive Landets Grændser og naturlige Bessaffenhed, ligesom Stæder og Inddelinger læres efter den naturlige Beliggenhed. **Andet Aar** (4de Realcl.) fortættes paa samme Maade med de øvrige Verdensdele, og det Hele repeteres. Som Opmuntringsmiddel bruges i disse Classer at lade de flinkere Disciple deels sagne,

deels høit examinere de andre, ligesom de ogsaa i sidste Qvarteer af Timen, der er bestemt til at læse paa den næste Lectie (for at ingen, der skulde behøve en Anviisning, skal savne denne), sættes til at gjennemgaae eller læse Lectien med de svagere, og, ligesom paa den ene Side de bedre sætte en Pre i at kunne faae Lov til at være Lærere, saaledes er det ogsaa ofte skeet, at en mindre flittig Dreng af Hørsfølelse er tilskyndet til en saadan Anstrengelse, at han fra Examinand er bleven Examinator. For end mere at tvinge Discipelen til at bruge sit Landkort, maa han, hver Gang han har lært et Land, hjemme i en lille Bog optegne dette Lands Grændser, Floder, Bjerge og Byer (efter Indbyggernes Antal). Det kan ikke noksom indstærpes ham at bruge sit Landkort bestandig, derfor maa ogsaa Enhver have sit eget Atlas, som han kan bruge hele sin Skolegang igjennem *).

Det andet Cursus (IV stud. og III B) giver en Oversigt over Geographien efter en noget større Maalestof. **Første Aar** er læst Europa, **andet Aar** de øvrige Berdensdele. Her tages mere Hensyn til de physiske Forhold, og af de politiske kun til det Vigtigere; den naturlige Inddeling fastholdes bestandig, og kun saa meget af den politiske, som maa anses for aldeles nødvendigt. Discipelen gjøres bekendt med de forskjellige Menneskestammer og deres Opholdssteder, samt Jordens Producter efter deres almindelige Udbredelse.

---

*) Tidligere har det her været Brug, at Skolen forsynede Disciplene med Landkort, hvorfor enhver aarlig erlagde 1 Rbd. til Skolens Bibliothek. Men da for omtrent 4 Aar siden de geographiske Lærere oplyste den skadelige Følge deraf, nemlig, at de fleste Disciple ikke havde noget Atlas og derfor ikke saae paa Landkort, naar de forberedte sig hjemme: affæddes hiin Afgift, og det blev bestemt, at enhver maatte anskaffe et Atlas, som han altid skulde have med i de geographiske Timer.

Paa dette Trin bruges Velschows Samarbejdelse af Munthes Geographie, Discipelen indstreges hvad der skal læres. Fædrelandet læses heelt, af de øvrige Lande kun det Vigtigste, Indbyggerne kun til Stæder med 50,000 Indb. og derover, til de historisk mærkværdige Stæder tages det nødvendige Hensyn.

Det tredie Cursus (III A, II B, II A og I Cl.) fuldender den geographiske Underviisning. I III A og II B bruges samme Bog som i de to foregaaende Classer, **første Aar** er læst Europa, **andet Aar** de øvrige Verdensdele. Det Physiske gennemgaaes noget fuldstændigere end i Bogen, de nødvendige Bemærkninger tilføies, for at supplere Bogen, især lægges Mærke til de historisk mærkværdige Stæder; den foregaaende Lectie læses altid med i Forbindelse med det nye Pensum; der repeteres idelig. I II A er læst Europas Geographie efter Riises Lærebog, i 1te Cl. de øvrige Verdensdele, og det Hele repeteret. De Forandringer og Forbedringer ere foretagne, som ere uomgængelig nødvendige, for at kunne bruge denne Bog; det Physiske er blevet gennemgaaet vidtløftig, hvor Forholdenes Natur ved sin Storhed eller Enkelthedernes Vigtighed har gjort det nødvendigt; mange Bemærkninger gjøres til de climatiske Forhold og Landenes Producter, Handel o. s. v.

I de tre øverste Realclasser lægges Munthes Geographie ved Velschow til Grund. **Første Aar** (3^{die} Realcl.) gennemgaaes de vigtigste almindelige Sætninger af den mathematisk Geographie og Europa læses. **Andet Aar** (2^{den} Realcl.) læses Asien og Europa repeteres. **Tredie Aar** (1ste Realcl.) læses de øvrige Verdensdele, og det Hele repeteres. Ved Slutningen af hver Verdensdeel, hvor Talen er om Producter, Industrie, Handel, Manufacturer, maa Discipelen eftersee det i denne Henseende Mærkelige ved hvert Land. Naar det hele Cursus er tilende, gives en Fremstilling af de vigtigste Sætninger i den physiske Geographie, som Læren om Jordens og Vandets Bestanddele, Havets Strømninger, de

vigtigste Binde, Climaterne og Marsagerne til disses Forskjellighed; hertil anvendes 3 til 4 Timer.

C. V. Rimestad.

G. N. Müller,

de stud. Cl. (II B og III A alle Realeclasseerne, II B og III A. undtagne.)

Om Methoden i den mathematiske Underviisning i de stud. Classer.

Da der i Skoleprogrammet for forrige Aar er fremsat, hvor vidt der i hver Classe skrives frem i Arithmetiken og Geometrien, og derved tillige er viist, hvorledes disse to Discipliner deels følges jevnstidig med hinanden deels gribe ind i hinanden, saa er altsaa den vaesentligste Underretning om Methoden i den mathematiske Underviisning her i Skolen allerede givet. For Fuldstaendigheds Skyld tilføies her nogle Bemærkninger om Adskilligt, hvorved vor Fremgangsmaade afviger fra den meest almindelige.

Overgangen fra den første Underviisning i Regning til Underviisning i Arithmetik skeer i de saa kaldte Hovedregnings-Timer i de to nederste studerende Classer: her læres de første arithmetiske Termini og Anvendelsen af Tegnene, idet at Oplosning, Sammenbragning, Omordning og Forkortning ved Udførelsen af de fire simpleste Regningsoperationer indøves.

Underviisning i Geometrien begynder først i III A, altsaa med Disciple, som have lært Latin i to Aar, og hvis Alder omtrentlig vil være mellem 12 og 13 Aar. I denne Classe gjennemgaaes kun de to første Capitler, men Correcthed saavel i den skrevne som den mundtlige Gjengiven fordres af Discipelen med fuld Strengthed. Forelobig Underviisning i geometrisk Tegning er ikke bleven anvendt.

17. J. Wagtman.

Naar i den næste Classe man først har lært at tyde det arithmetiske Tegnsprog, begyndes paa Dvælselse i at indfløde Opgaver i Ligninger og ved deres Behandling at søge Oplosningen. Dette er for Mange et critisk Tidspunct: Læreren

maa her vise Udholdenhed for at vænne den Unga til at abstrahere. Han vil snart opdage, hvor himmelvid en Forskjel der er mellem det, ved mundtlig Examination ledende og rettende at bringe Discipelen til at naae et vist Maal, og det at overlade Discipelen til Anvendelse af egne Kræfter.

For dem, som regelmæssig have gennemgaaet de lavere Classer her i Skolen, pleier den mathematiske Underviisning i de høiere Classer ikke at være byrdefuld. Tvertimod præsteres det Fornødne af de Allerflestes uden nogen synderlig Anvendelse af Hjemmestid. Skriftlige Udarbejdelser, som fordrer større Tankfulness og Omhu, gives sædvanligst i egne dertil offrede Skoletimer. Forlanger man, at Udførelsen skal skee udenfor Skoletiden, gives for megen Anledning til, at fremmed Hjalp indblander sig.

Den mathematiske Underviisning kan blive for censformig, naar den for største Deel gaar ud paa dagligdags Lectiehøren, hvorved Læreren kun besjæftiger sig med Een, medens de Andre høre efter. Middelt herimod er Udvidelse af Underviisnings-Gjenstanden, extensiv, i det man ikke indskrænker sig til at lære blot det Befalede, og intensiv, idet at Læreren optænkter allehaande Combinationer og Anvendelser af det Lærte, som han enten kan lade de Bedre kappes om at komme tilrette med, eller fordrer af den, der alt ved Examinationen har præsteret præstanda, som Betingelse for en udmærket god Character, uden at ændse hiint forslidte: "Det staaer ikke i Bogen" eller: "Det har vi aldrig faaet gennemgaaet." Disciplenes egne Bidrag i den Retning, var det endog kun en lidt forandret Præparation, en ny Retning i Bevistet, en simplere Maade at udtale en Sætnings Indhold paa, modtages altid forekommende. En anden Afveerling foranlediges ved skriftlige Øvelser; Alle gives samme Opgave; naar en passende Tid er forløben, hvori de Bedre ere bleevne færdige, gennemgaaer Læreren paa Skoletavlen det Forlangte, eller han giver de Bedre det Hverv at underrette Eftersølerne.

Der gives, selv i den laveste Sphære, adskillige Misgreb og Feiltagelser, som Erfaring snart viser den opmærksomme Lærer, at Alle, selv de bedre Begavede, i ubevogtede Dieblikke ere udsatte for. Her er det ikke tilstrækkelig løselig at rette; ogsaa den idelige Demonstreren trætter og sinker. Bedre tjent er man, efter vor Erfaring, med at vælge sig visse slaaende Exempler, hvorved det Urigtige især kan gjøres paafaldende eller, om muligt, latterligt. Disse Exempler kan man nemlig ved enhver given Leilighed af den paagjældende Art besraabe sig paa; og ere de først tilstrækkelig indprentede i Huskommelsen, vil de nok senere just i Fristelsens Dieblik rinde i Hu og tjene som Afvisere. Skjensomhed vaffes ei hos Alle paa samme Maade; mangt et Hoved har godt af at have noget Empirisk at holde sig til for ei at synke.

Svenningsen.

Mathematik i de to øverste Realclasser.

Efter i de foregaaende Classer mechanisk at have lært de fire første Regningsarter med hele og brudne Tal, indprentes Eleverne i anden Realclasse de første arithmetiske Termini samt Grundene for de brugte Fremgangsmaaders Rigtighed. Idet de gjøres bekendte med Forkortninger og andre Lettelser, gives dem ved Udførelsen af en Mængde Regnestykker Leilighed til at opnaae den Sikkerhed, som de endnu maatte mangle. Herefter øves de i at regne med Decimalbrøker og Bogstaver, og naar de heri kunne opnaae den mechaniske Færdighed, tages der mindre Hensyn til en streng Beviisførelse, hvortil denne Classe endnu ikke er moden. Ingen Lærebog bruges. I første Realclasse repeteres det Lærte i mere indviklede og combinerede Opgaver. Senere læres Kvadratrodens Udbragning, Løsning og Opsættelse af Ligninger af første Grad med een og flere Ubekjendte, samt rene kvadratiske Ligninger. Da Underviisning i Mathematik kun to Aar har været given i Realclasserne, vil det Manglende af det, der fordres til Præ-

liminærexamen ved Universitetet, først ved næste Skoleaars Slutning kunne blive suppleret.

I Geometrie er i anden Realclasse læst det Samme som i forrige Aar, nemlig de to første Capitler af Eueningsens Lærebog. Der arbeides uafslædelig paa at vænne Discipelen til at udtrykke sig kort og bestemt, og ligesom det Urigtige i Beviidsførelsen gjøres ham indlysende ved de i Slutningens Folge fremkommende latterlige eller modsigende Resultater, saaledes søges idelig ved Indvendinger mod det Rigtige at frembringe Sikkerhed og Selvstændighed. Skriftlige Udarbejdelser udføres hjemme. I første Realclasse er foruden Repetition af det Gamle læst de tre næste Capitler til proportionale Linier. Under den mundtlige Examination søges at skjærpe Dømmekraften ved at fordre saadanne Opgaver besvarede, der staae i Forbindelse med den Lectie, der er lært efter Bogen. Paa Skolen ere mange Opgaver givne til skriftlig Besvarelse paa Tavlen, ligesom enkelte Udarbejdelser ere udførte hjemme.

Keith.

Regning i de ikke-studerende Classer.

I Forberedelsesclassen læres at skrive og læse Tal samt de fire Regningsarter i ubenævnte. I femte Realclasse A og B gaaes over til at behandle benævnte Tal saavel ved Resolutio, Reductio, som ved Anvendelsen af de fire Regningsarter. Efterat det Foregaaende i combinerede Opgaver er repeteret, gennemgaaes i fjerde Realclasse Læren om Brøk. Hertil bruges ikke Tavleregning, da de Exempler, der opstilles til Regning for at oplyse det Lærte, ere saa lette, at de kunne udføres i Hovedet. I tredie Realclasse regnes paa Tavle de fire Species i Brøk, og tillige repeteres jævnlig Regning med benævnte Tal. Anden Realclasse beskæftiges med at regne Regula de tri i hele og brudne Tal, og i Slutningen af Aaret gennemgaaes Renteregning, Selfabsregning, Thara, Binden og Tab. I første Realclasse læres

Niederegning, Verelregning, Arbitrageregning, at calculere efter opgiven Factura, at opgiere en Couto Courant, Disconto Beregning. Desuden gives Opgaver i den almindelige Regning, som udføres baade paa Skolen og hjemme. Hovedregning havet een Time ugentlig i alle Classerne.

Lærebog bruges slet ikke.

Keith.

Kaasch.

Forberedelsescl. og 5te Realcl. B.

De 5 øverste Realcl.

Underviisning i Naturhistorie.

Til Grund for den naturhistoriske Underviisning i Borgerdydsskolen paa Ebn lægges Krøyers "Naturhistorisk Læsebog for Begyndere"; jeg har af den i det forløbne Aar med alle Classer læst Zoologien, med nogle heelt, med nogle kun tildeels, og derved stedse benyttet den paa følgende Maade. Jeg har fornemmelig lagt Vægt paa, at Disciplene lærte de almindelige Egenstaber, der characterisere hver Række, Classe, Familie eller Art blandt Dyrene, saaledes at de paa det Bestemteste vidste, hvilke Egenstaber et Dyr skulde have, for at høre under den ene eller den anden Afdeling, og at de, naar jeg viste dem et Dyr i Afbildning, kunde udfinde, til hvilken Afdeling det henhørte; paa den Maade troede jeg, at de baade bedst lærte Grundtrækkene af Naturhistorien, og tilslige bedst uddannede deres Tænkeevne; — og netop som Midde til at øve Tænkeevnen troer jeg, at Naturhistorien, saaledes anvendt, kan blive af lige saa stor Vigtighed, som Mathematiken og mange andre Videnskaber. Desuden lod jeg dem stedse lære, hvilke enkelte Dyr der i Bogen vare anførte under de forskjellige Arter, især forsaavidt jeg havde Leilighed til at forevise dem, og det var mig for det Meste temmelig let, da Skolens Bibliothek indeholder en ikke ringe Samling af Afbildninger herhen hørende. Disse Afbildninger benyttede jeg da stedse saaledes, at jeg, naar jeg omtrent i de første $\frac{2}{3}$ Dele af Timen havde examineret det foresatte Pensum igjen-

nem og fortalt Disciplene forskellige bertil hørende Ting, som kunde bidrage til at gjøre dem det noget tørre Compendium interessantere, — i Resten af Timen viste dem de Dyr, vi den Dag havde læst om, og samtidig dermed gjorde dem opmærksomme paa de Eiendommeligheder, vi paa Afbildningerne saae hos disse Dyr. Naturligviis forsømte jeg ikke tillige bestandig at fastholde i deres Hufommelse Betydningen af de indre Organer hos Dyrene, som vi kom til at tale om.

Valentin Schmidt.

Naturlære.

I anden Realclasse gennemgaaes een Time egentlig Læren om Legemernes almindelige Egenskaber. Da ingen Lærebog haves, der er passende for Børn i den Alder, anvendes i Begyndelsen Dictat, dog saaledes, at Disciplene med egne Ord nedskrive de Exempler, der fortælles dem for at oplyse det Dicterede. Af det, der saaledes i Timen opskrives, udarbejdes hjemme en Afhandling, og hver tredie Time repeteres ved Examination, hvad der i de to foregaaende er gennemgaaet. Naar Disciplene nogenlunde have overvundet den Vanskelighed, hurtig og med den fornødne Orden og Nøiagtighed at kunne nedskrive, hvad der iforveien er sagt dem, bliver kun det diceret, der falder dem vanskeligt at forstaae, eller som kun kan gives i korte og bestemte Udtryk.

I første Realclasse fortsættes Underviisningen omtrent paa samme Maade. Imidlertid kan her gaaes langt hurtigere tilværks, da deels Færdigheden i at skrive er større, deels den høiere Udvikling og den erhvervede Dvælse gjør det mindre vanskeligt for Disciplene at samle det Sagte og med egne Ord nedskrive det paa Papiret. I almindelighed foredrages saa meget ad Gangen, som kan beholdes i Hufommelsen, uden at selve Hovedmomenterne eller Forbindelsen mellem dem tabes, eller som ifølge dets naturlige Sammenhæng ikke kan adskilles, naar det tydeligt skal opfattes. For at Disci-

plene saa lidt som muligt skulle benytte sig af selve Læreren's Udtryk, gjentages det Sagte flere Gange med Forandring i Foredraget, og naar det da kan antages, at Tankegangen fuldkommen er opfattet, gjøres et Ophold, i hvilken Tid Disciplene nedskrive det Foredragne; derefter oplæse nogle, hvad de have skrevet, og der gives da baade dem og de andre Leilighed til at udfylde det Manglende eller rette det Urigtige. Til Gjenstande for Underviisningen vælges saadanne Affnit af Naturlæren, der kunne opvække Interesse hos Disciplene, og som de senere i deres forskjellige Stillinger kunne have almindeligst Fordeel af at have lært. I dette Aar er foredraget Læren om Varmen og flydende Legemer, samt Dampmaskinens Indretning og Theoric.

Keith.

Underviisningsmaaden i Calligraphie.

Ved Underviisningen i Skrivning har jeg altid holdt for, at den Grund, hvorpaa der skulde bygges, var, at Disciplen først lærte at skrive gode Bogstaver; var dette opnaaet, vilde Forbindelsen af Bogstaverne let følge. Erfaring har ogsaa lært mig, at det hos de Allersleste var Tilfældet, og jeg har derfor altid ladet Disc. skrive Bogstaver, indtil disse vare af den Beskaffenhed, at jeg ikke behøvede at frygte for, at de igjen skulde tabe den rette Form. Flere, der af Mangel enten paa Lyst eller Evne ikke have været at bringe frem, har jeg for Hæftskrivningens Skyld maattet lade begynde paa Sammenkrift tidligere, end jeg ønskede. Ved den Methode: strax at lade Disc. begynde paa Sammenkrift, troer jeg vel, at der i kortere Tid tilveiebringes en læselig Skrift, men der indtræffer sikkert en temmelig lang Periode, i hvilken Disc. enten blive staaende paa samme Punct eller gjøre en meget ringe Fremgang. Calligrapher dannes ikke paa den Maade. Efter enkelte Bogstaver lader jeg Disc. skrive Stavelsler eller korte Ord som en Overgang til Sammenkriften. Tavle

bruger jeg i saa kort Tid, som muligt, da det upaatvivlelig giver en tung Haand. Saalænge jeg kan overkomme det, skriver jeg for, men naar Discipelantallet tager til, maa jeg indskrænke mig til dem, der ere meest tilbage. I Førstningen holder jeg altid over, at Forskriften nie efterlignes, lader Disc. selv angive Forskjellen mellem Forskriften og det af ham selv Skrevne, fremhæver Feilene og viser ham, hvorledes det skal være; senere, naar Haanden vinder i Fasthed, og der viser sig nogen Selvstændighed, unddrager jeg ham gjerne Evangen.

I 4de Realclasse begyndes med at skjære Penne (ialm. hver 14de Dag). Første Gang lader jeg 4 Disciple ad Gangen komme hen til mig, viser dem gjentagne Gange, hvorledes Pennen skal skjæres, angiver dem de Egenskaber, den skal have, og de Feil, der bør undgaaes. Næste Gang maa enhver Disc. medbringe 2 nye Penne, som han paa egen Haand i Timen maa skjære, og som da af mig blive rettede. I de følgende Classer maa alle Disciple, med Undtagelse af nylig indkomne, selv skjære deres Penne *).

Fr. Jørgensen.

Undervisning i Calligraphie i de tre øverste Realclasser.

Mine aldeles uforberedte Elever begynde først med at skrive Streger. Stillingen og Afstanden af disse Streger betegnes med sraatliggende verticale Paralleler, Størrelsen med horizontale lige. De skrive med en langsplittet, ikke for spids Pen, som holdes imellem Tømmelfingeren og Pjefingeren, Mellemfingeren understøtter den, de to andre Fingre holdes breiede, saaledes at Haanden hviler paa den lille Finger og Haandbleddet. Eleven lægger sin Skrivebog aldeles lige for sig, sætter sig selv lidt til venstre Side af Bogen, holder den

*) Brug af Staalpenne er forbudt.

venstre Haand deels nederst paa venstre Side af denne, deels paa Bulten, for at han kan understøtte Brystet; Kroppen og Hovedet holdes saa meget, som muligt, opreist, for at have et frit Overblik over Bogen.

Fra Stregerne gaae de over til Grundtrækkene af Alphabeterne. Disse ere for det lille danske Alphabet: m n c r l og for det lille latinske: m n c og j. Som Grundtræk for de store danske Bogstaver kan man kun nævne G, og for de store latinske: A C og J, men med mange Afvigelser.

Fra de afledede Bogstaver gaae Eleverne over til Bogstaver i alfabeticisk Orden, og naar de have faaet Færdighed i disse, begyndes paa Sammenskrift.

Da jeg her i Skolen kun underviser i de tre øverste Realclasser og saaledes ikke modtager nogen Begynder, følger heraf, at jeg ikke der kan anvende det Foransførte i sin hele Udstrækning. Sædvanlig lader jeg Eleven gjennemgaae et Par Alphabeter, før han gaaer over til Sammenskrift.

Denne bestaaer først af enkelte Ord, siden af sammenhængende Sætninger. Den danske Skrift skrives paa een Linie, den latinske imellem to og i tre forskjellige Størrelser: smaa, mellem og stort. Den store latinske Skrift, der ogsaa anvendes ved de enkelte Bogstaver, er den første og sidste Øvelse. Ved den vinder Haanden i Færdighed, da enhver Feil, ved Bogstavernes større Form, tydeligere fremstiller sig for Øiet.

Lærerens Forskrift danner stedse den øverste Linie. Afstanden imellem Ordene, saavel som det Rum, ethvert Ord skal optage, bestemmes ved lodrette verticale Paralleler. Her indskræmpes tillige Forholdet imellem Bogstaverne, der gaae ovenfor og nedenunder Linien — saavel de med stiv Nedstreg som de med rund Opstreg — og de store Bogstaver.

Efter denne Øvelse, som Eleven først forlader, naar han har opnaaet en fuldkommen Færdighed deri (hos mig sjelden før han er færdig til at gaae over i 1te Realclasse) begynder han paa Forskrifter. Disse bestaae af smaa Sen-

tentser, Anecdoter ic., eller Handelsdocumenter og Brevformer i de forskjellige Slags Skrift; adskillige indeholde Alphabeter og Tal, hvilke Eleverne hyppig vende tilbage til. Med de forskjellige Slags Skrift afverles i den Orden, at der for hver dansk Side skrives een latinssk, men at der i den latinsske Skrift regelmæssig afverles med maat, mellem og stor Latinssk. Hovedprincippet her er ved Flid og Opmærksomhed at komme Forskriften saa nær som muligt. En velstreven Linie er mig kjerere end en maadelig Side. Naar Eleverne kunne skrive smukt, tillader jeg dem at skrive uden Linier, Begyndelsen have de alt gjort i Stillebøgerne. Her komme de ovenfor givne Regler om Stillingen ic. Gleven til Nytte. Naar han noie iagttager disse, saavel hvad Pennens og Kroppens Holdning angaaer, som Bogens Leie, og tillige har et frit Overblik over sin Skrift, vil han snart opnaae Færdighed i at skrive lige uden Linier.

Sluttelig bemærkes, at mine Elever øves jevnlig i Pennes-
skjæring, indtil de selv kunne skjære en god Pen.

P. Kruse.

I den Overbeviisning, at Calligraphie ikke tilstrækkelig vil kunne fremmes ved de enfoldte Skrivetimer, Skolen kan yde, opmuntrer jeg Disciplene i alle Classer — med Undtagelse af de 3 øverste stud. Classer — til sluttig at skrive hjemme, og Skrivelarerne ere, skjøndt det ikke er dem til liden Uleilighed, altid villige til at laane enhver Discipel Forskrifter, som han da, naar han har Tid og Lyst, hjemme kan øve sig efter. Foruden den Fremgang i Skrivning, som derved nærmest tilsigtes, vindes tillige, at den Discipel, som en eller anden Dag maatte have for Lidet at bestille — hvilket i en Skole er uundgaaeligt, naar man ikke vil overlæse de svagere — kan have en passende Bessjæftigelse, og at Forældre eller Foresatte, naar en Dreng altfor hurtig foregiver, at han er færdig med sine Lectier, hjemme kunne holde ham til dette Arbeide.

For at det kan blive kjendeligt, hvor megen Flid Enhver viser i denne Retning, efterseer vedkommende Skrivelærer eengang ugentlig alle Hjemmeskrivebøgerne, og tildeler efter Sidernes Antal og Skriftens Godhed et vist Antal Plus'r, som ved Naanedens Slutning kan have nogen Indflydelse paa Discipulens Nummer i Classen.

Det er en almindelig og ikke ugrundet Klage, at Drengene ved den megen Stilefkrivning fordærve deres Haand, da det ikke kan ventes, at enhver Lærer i Sprog og Videnskaber tilstræffelig vil eller kan paasee, at Disciplene skrive smukt og ordentligt. For Noget at bøde derpaa, bestemtes her i Skolen 1828, at alle skriftlige Arbejder skulle eftersees og bedømmes af Læreren i Skrivning. Et saadant Estersyn finder ialm. Sted hveranden Uge. Desuden fastsattes, at samtlige skriftlige Arbejder ved alle Examina skulle classevis indleveres til mit Estersyn. Dette skeer ogsaa i Regelen; men da det, efterat Skolen er voret saa betydeligt, ikke er mig muligt at gienemgaae dem alle, har jeg i de senere Aar været nødt til enten at anmode en eller anden Lærer, som dertil især synes skiftet, om at yde mig Bistand, eller til ved nogle Dvartalsexamina blot at lade mig bringe et Par Discipulens Arbejder fra hver Klasse. Ved Hovedexamen erholder Enhver en Character for Orden i skriftlige Arbejder. Paa samme Tid, som hine Bestemmelser toges, bekendtgjordes ogsaa, for at underrette baade Lærere og Disciple om, hvilke Fordringer der gjøres, for at de skriftlige Arbejder kunne anses for ordentlige, et **Reglement for skriftlige Arbejder**, som — efter nogle Gange at være revideret og lidt forandret — her aftrykkes. Hvis Noget finder disse Bestemmelser smaalige og pedantiske, hvilket neppe kan undgaaes, trøster jeg mig ved, at Ministeriet i Berlin har udstedt lignende for de preussiske Gymnasier, og at dette billiges af Rector Bugge II, S. 39 ligesom og af Rector Nielsen i hans Program. Aarhus 1841. S. 32.

Reglement for skriftlige Arbejder.

1.

Til Alt, hvad der skrives til Skolen, bruges ordentlig indheftede Bøger. Disse Bøger skulle have forskjellig Farve paa Omslaget, nemlig:

Latinsk Stilebog	4 ^{to}	lyseblaa,
Latinsk Stilerettelsesbog	8 ^{vo}	lyseblaa,
Latinsk Notebog	8 ^{vo}	marmoreret,
Græsk Stilebog	4 ^{to}	brunn,
Dansk Stilebog	4 ^{to}	gul,
Recensionsbog	4 ^{to}	brandgul,
Tydske Stilebog	4 ^{to}	lyserød,
Fransk Stilebog	4 ^{to}	mørkeblaa,
Engelsk Stilebog	4 ^{to}	lyseblaa,
Historisk Afhandlingsbog	4 ^{to}	mørkerød,
Geographisk Optegnelsesbog	8 ^{vo}	mørkerød,
Mathematisk Afhandlingsbog	4 ^{to}	grøn,
Physisk Afhandlingsbog	4 ^{to}	marmoreret,
Skrivebog	4 ^{to}	violet,
Tegnebog		mørkeblaa.

2.

Eierens Familienavn skrives uden paa Bogen øverst oppe paa høire Side; er Farven mørk, paa et hvidt Skilt midt paa Siden.

3.

Den første Side af Bogen selv anvendes til Titel, som angiver Bogens Indhold, Eierens fulde Navn og Klasse, Tiden, naar Bogen begyndes, og dens Nummer, som regnes fra det nye Skoleaars Begyndelse.

4.

Enhver Side i Bogen maa have en Margin, som indeholder omtrent $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{5}$ af Sidens Brede, og anbringes med Blyant. Skrive- og Tegnebøger behøve ingen Margin.

5.

Ved Slutningen af ethvert Penjum tilføies i Margen Datum i Korthed saaledes f. Ex. d. 1^o41 (d. 10de Juni 1841).

6.

Enhver Bog forsynes med Trækpapiir af Bogens Størrelse, hvorpaa Cierens Navn er skrevet.

7.

Bøgerne maae holdes rene for uvedkommende Skrivelier og Tegninger, for Klatter og Smuds, og ingen Radering anvendes.

8.

Linierne skulle aubringes i passende Afstand fra hinanden og hverken begynde for høit oppe eller ende for langt nede mod Randen af Siden.

9.

Bogstaverne, der høre til samme Ord, maae saavidt muligt være forbundne.

10.

Imellem de forskjellige Ord maa Afstanden være, som det Rum, et **n** indtager; er der et Interpunctionstegn imellem dem, som det, et **m** udfordrer.

11.

Enhver maa vænne sig til at sætte Priffer over **i** og **ı** og Tøbler over **ö**, **o** og (det danske) **u**, samt ikke udelade Bindetegnet ved Enden af en Linie, naar et Ord skal deles. Over (det latinske) **u** maa ingen Tøddel sættes.

12.

Sl og fl maae ikke skrives i eet Træk.

Underviisningsmaaden i Tegning.

I den nederste Klasse beskæftiges først Eleven med at tegne rette Linier, for derefter at gaae over til Hetsch's Elementar-Tegninger, som i de første Blade indeholde Anvendelse af rette Linier til geometriske og andre Figurer. Siden

gaaes over til Cirkellinier og krumme Liniers Anvendelse til Grundrids af Eleven bekjendte Ting, Ornamenter og Rosetter, Alt uden Lineal og Passer, i den Hensigt at opnaae Sikkerhed i Haanden og ove Diet for bestemte Forhold. Derefter tegnes efter Træmodeller i Sammensætninger, som afverle med Gipsafføbninger af Ornamenter, begge Dele meest i Contour, dog ogsaa undertiden med Skygge, og i øverste Realclasse, tildeels i 2den, efter schatteerte Dyr og Landskabs For- tegninger.

Idehøle blive Forbillederne givne efter enhver Elevs større eller mindre Anlæg.

17. P. Holbech.

Om Underviisningen i Gymnastik og Svømning.

Hidindtil har det været saaledes her i Skolen, som jeg berettede i mit Program for ifjor, at der i 5 Sommermaaneder gaves Underviisning i Gymnastik for alle Disciple, som ikke fra Forældre eller Formyndere medbragte skriftligt Tilstænde om Fritagelse. Svømning fandt Sted i 3 Maaneder for Alle, der ønskede at deeltage deri.

Men under 9de Febr. d. A. modtog jeg en Skrivelse fra Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, hvori den — ifølge Indberetning fra Gymnastikdirectøren, Professor Nachtegall — gjør mig opmærksom paa, at den gymnastiske Underviisning i Borgerd. paa Chavn langt fra drives i det Omfang, som ved alle andre lærde Skoler og Instituter baade er foreskrevet og i Virkeligheden bragt i Udførelse.

Dette har foranlediget mig til — da jeg selv fuldkommen erkjender Vigtigheden af, at Legemet uddannes tilligemed Aanden — atter og atter at overveie, hvorledes de Hindringer, der her i Skolen have været for almindelig Deeltagelse i Gymnastik, kunne bortryddes. Da jeg derved er kommen til det Resultat, at det ikke kan skee, uden at Gymnastiktimerne for-

deles imellem de øvrige Timer, vil det i det nye Skoleaar blive saaledes indrettet, at hver Klasse for sig faaer 2 Timer ugentlig Underviisning i Gymnastik, undtagen i de 3 Maaneder, da Svømning træder istedet derfor, saaofte Veiret maatte til-
lade det*). De Disciple, der — ifølge Lægeattest — ikke kunne deeltage i Gymnastik eller Svømning, ville paa anden Maade blive beskæftigede, og Skoletiden vil hver Dag blive 6 Timer**), undtagen i Forberedelsesklassen.

Paa Grund af disse Forandringer, vil den maanedlige Betaling for en Discipel her i Skolen blive forhøjet med 2 Rb $\frac{1}{2}$ fra 1te Aug. 1841, men særskilt Betaling for Gymnastik og Svømning ophøre***).

Om Forholdet mellem Realclasserne og de studerende Classer her i Skolen.

Af og til er det kommet mig for Dre, at Nogle nære den Tro eller idetmindste ville bibringe Andre den, at de stud. Classer her i Skolen vel fortjene Ære, men at Realclasserne ere mindre gode. I den Henseende finder jeg mig foranlediget til at erklære, at der i dem benyttes aldeles samme Midler til at frembringe Flid, Orden og Sædelighed; at der anvendes ikke mindre Omhu paa at vælge de bedste Lærere, det er muligt at faae, og at det for en stor Deel ere de samme, som med Held undervise i de studerende Classer. Iøvrigt have vi deri, at Disciplene i de ikkestud. Classer ere tiltagne meget mere end i de studerende Classer, det bedste Beviis for, at den

*) Dog vedbliver Svømningen i August Maaned b. A. i de for denne Sommer fastsatte Timer fra 5—6.

**) De, der ikke læse Hebraisk, ville i de hebraiske Timer blive underviste i Græsk.

***) Saavidt jeg veed, er hos Prof. Nielsen Betalingen for Gymnastik 6 Rbd. om Aaret, hos Prof. Mariboe 9 Rb $\frac{1}{2}$ om Maanden.

omtalte Mening ikke er den almindelige; idet sidste Halvaar have endog de iftestuderende været flere end de studerende.

At der dog ialmindelighed præsters Mindre i Realcl., grunder sig ikke paa Noget, der er eiendommeligt for denne Skole. Dertil regner jeg ikke blot, at fordetmeste de Dreng, der have de bedste Anlæg og meest Interesse for videnskabelig Beskæftigelse, blive bestemte til Studeringer, men ogsaa, at Realclassernes Disciple som oftest for tidlig forlade Skolen. Efter Confirmationen have de fleste ingen Ro paa sig, inden de komme ind i en eller anden practisk Virksomhed; de Allerfleste gaae ud af Skolen, inden de have lært, hvad de kunne lære i vor øverste Realclasse; ikke Faa gaae endog ud af den næstøverste, uden at de Principaler, de skulle til, forlange Mere. En betydelig Hindring for høiere Realclasser troer jeg at finde deri, at de fleste Principaler i de første Aar pleie at bruge Comptoirister til mangchaande, vel nødvendige, men meget underordnede Forretninger, som de selv vilde finde det upassende at paalægge En, der ikke blot var fuldvoren, men ogsaa dem selv overlegen i Kundskaber og Dannels. De befrygte — maaskee ikke ganske uden Grund — at et saadant Menneske vilde have altfor mange "Præensioner".

Dog er det vel muligt, at det Meget, der i de senere Tider er skrevet hos os om denne Ojenstand, lidt efter lidt vil gjøre nogen Forandring i Folks Ansuelser; og det forekommer mig, at jeg i de sidste Aar undertiden har mærket Spor deraf*).

Duffeligt vilde det vistnok være, om Regjeringen kunde udfinde visse Nødtigheder, der kunde tilstaaes dem, som i en

*) Dog er det værd at lægge vel Mærke til, hvad Rector Bugge i sit berømte Brev paa flere Steder anfører om høiere Realskoler og almindeligt 1 D. p. 208. "I alle Stater, som jeg har besøgt, har jeg uden Undtagelse overalt iagttaget den mærkværdige Kjendgjerning, at de øvre Classer af en saadan for det rene praktiske Element blottet Realskole dels have staaet tomme, dels været forholdsmæssigen høist ubetydeligt frekventerede".

Realskole havde erholdt en høiere Dannelse og absolveret det hele Cursus; thi det er unegteligt, at de Iffestuderende savne det Incitament, som de Studerende have i Ex. Art., der er dem ligesom et bestemt Maal.

Hos os ville herefter de, der udgaae fra den øverste Realcl., efterat de ved Hovedexamen have faaet idetmindste mg. til Hovedcharacter, erholde et Modenhedsbeviis, der træder istedetfor det Testimonium, som de modtage, der dimitteres til Universitetet, og deres Navne ville blive indførte i det næste Mars Program.

Forsvar for Læsetiden her i Skolen.

Allerede ifjor fandt jeg det overflødigt at forsvare vor Læsetid, og undlod det derfor; iaar er det maaskee endnu overflødiger, da baade Metropolitanaskolen og Prof. Nielsens Borgbydsskole have fulgt det givne Exempel, og Rector Flemmer ogsaa har erklaret sig for kun at gaae i Skole eengang om Dagen. Dog vil jeg — for at holde det koste, jeg ifjor gav i Fortalen til mit Indbydelseskrist — her fremsætte de Grunde, som bestemte mig til at fastsætte denne Læsetid, og som endnu efter mere end 5 Mars Erfaring synes mig gylbige.

Disciplene spare betydelig Tid ved kun eengang om Dagen at gaae til og fra Skolen; thi de fleste have en temmelig lang Vej; ja for nogle, der boe paa Frederiksberg eller endnu længere borte, vilde det være vanskeligt — om ikke umuligt — at besøge Skolen to Gange daglig.

Den Tid, de saaledes vinde, kunne de flittige anvende paa deres Studier, til at udarbejde deres Stile og andre skriftlige Arbejder, til at repetere og udfylde Huller, der maatte være i deres Kundskab, til at modtage Privatunderviisning i Musik og andre Ting, der ikke ere Gjenstande for Underviisning paa Skolen, og endelig — hvad vi ansee for meget vigtigt — faaer Enhver Leilighed til friere at kunne bestjeftige

sig med Jag, hvorfor han just maatte have fortrinlig Interesse, eller til at uddanne en eller anden Færdighed, hvortil han især maatte føle Anlag. "Men de, der ikke have Lust til at bestille Noget", vil maaffee Nogen indvende, "de faae desto mere Tid til at tanke paa alle slags flette Streger." Dertil svare vi, at Disciplene nu læse lige saa mange Timer paa Skolen, som før; det er altsaa blot den Tid, der tilbragtes paa Gaden, de have vundet, og det er dog sandsynligt, at en Dreng ialmindelighed er i bedre Selskab hjemme hos sin Familie, end naar han uden Opsyn driver omkring paa Gaden — især om Aftenen — og, hvis han har Lust til noget Urigtigt, just kan slutte sig til dem, der meest ligne ham selv i Tankemaade. Det er umuligt for hvilkensomhelst Skole at føre et tilstrækkeligt Tilsyn med Disciplene paa deres Bei til og fra Skolen, og vi tage ikke i Betænkning at nævne det som en Fordeel ved den nu hos os bestaaende Læsetid, at saavel Skolen som Forældrene kunne være sikre for de Misligheder, der altid ere at befrygte, naar en talrig Mængde Dreng i mørke Aftener gaae hjem fra Skolen.

Heller ikke er den diætetiske Grund uvigtig, at en Discipel nu, naar han kommer hjem, i No kan nyde sin Middagsmad. Tidligere maatte han løbe fra Skolen, skyndsomt mætte sig, som oftest læse over paa sine Eftermiddagslectier og derpaa atter løbe for at komme tidnok til Skolen. Hvor mange derved have lagt Spiren til Sygelighed i deres følgende Liv, er det umuligt at afgjøre; rimeligt er det, at de ikke ere faa.

Ogsaa vil det vel være en temmelig almindelig Erfaring, at en Dreng for sine Studeringer ikke har megen Nytte af Fritiden om Middagen. Aften og Morgen gjør han Regning paa den Tid, som om den var meget betydelig, ihvoroste han end har erfaret, at han om Middagen enten ikke er oplagt til at læse med Anstrengelse, eller at der komme andre Forstyrrelser, som hindre ham; saaledes vænnes han let til at afbjaæfte endeel af sine Lectier.

Som mindre betydelige Grunde, der dog fortjene at tages i Betragtning, vil jeg anføre følgende. Spisetiden i Kjøbenhavn har i de senere Aar — idetmindste blandt de Glasfer af Indvaanere, hvorfra Skolen meest kan vente Disciple — truffet sig noget ud. Ved den Skoletid, vi nu have, kunne altsaa Disciplene ialmindelighed spise sammen med deres Forældre, hvilket i de allerfleste Tilfælde vil være tjenligere for dem end at spise alene. Om endog en og anden Familie ifølge gammel Skik eller af andre Grunde spiser tidligere, da kan det dog antages idethese at være mindre besværligt for en Huusmoder at sætte Mad af til en Søn, der endnu ikke er kommen fra Skolen, end at skaffe ham Mad for Husets almindelige Spisetid.

Ogsaa antage vi, at det er en Behagelighed baade for Unge og Gamle, at Forældrene nu kunne lade deres Sønner om Eftermiddagen deeltage i Familiens Fornøielse, kjøre i Skoven osv., uden at Skolen forsvømmes. Vist er det, at Forsømmelser og Anmodninger om at maatte udeblive fra Skolen af saadanne Grunde nu ere meget sjeldnere.

Siger Nogen, at han vel erkjender, at der ere adskillige Fordele ved kun at læse een gang om Dagen, men at det er grusomt at lade Drengene sidde 6 Timer i Rad paa de haarde Skolebænke: giver jeg ham fuldkommen Ret deri, men benegter, at det er Tilfældet hos os. Imellem hver Time er et Ophold af omtrent 10 Minutter, hvori alle Disciplene — med Undtagelse af 1te studerende Klasse A og B, som der indrømmes meer Frihed, og af dem, der paa Grund af Svagelighed have erholdt speciel Fritagelse — ere forpligtede til at gaae ned paa Pladsen. Da vi have det Held, at vor Legeplads næsten altid er tør, endog naar det nylig har regnet, saa have de, der føle Trang til at røre sig, en hypperlig Leilighed til at tumle sig, løbe, gaae og staae efter deres Tilbøielighed, og de, der ikke have Lyst, blive opmuntrede til at lege med og bevæge sig.

Det, der meest vakte Betænkelighed hos os, førend vi begyndte med denne Forandring, var Frygt for ikke at kunne holde Disciplenes Dyrksomhed vedlige i saa mange Timer; vi troe at have gjort den Erfaring, at vor Frygt var uden tilstrækkelig Grund. Meget bidrager vel dertil — foruden de omtalte 10 Minutter — at Lærerne og Underviisningsfagene i Regelen timeviis skifte; og om der endog hos En og Anden maatte bemærkes lidt mere Sløvhed i de sidste Timer, have vi dog Grund til at antage, at de Allerfleste *da* ere bedre disponerede til Anstrengelse, end de i forrige Tider vare efter at have spiijt og lobet en lang Wei eller leget paa Pladsen; thi deraf fulgte idetmindste ofte enten Ervnighed eller en Dvergiveness, som ikke var modtagelig for Underviisning.

I hvilken Alder bør man begynde paa Latinen?

Dette Spørgsmaal har i de senere Aar ofte været opkastet baade i Tydskland og hertillands, især med Hensyn til, hvorlænge Realclasser kunne være forenede med studerende uden Skade for noget af Partiernes. Jeg for min Deel anseer en Alder af omtrent 10 Aar for den hensigtsmæssigste; thi jeg kjender Intet, der saa passende og alsidig øver og styrker en Drengs aandelige Kræfter imellem 10 og 14 Aar og gjør ham saa skicket til at modtage al anden Underviisning, som just den latinske Grammatik, naar den bliver godt lært, det vil sige, naar han ikke blot holdes til at lære Bogens Ord noiagtig, men ogsaa til med Forstand at anvende det lærte. Derfor er Skolens Plan saadan, at en Dreng med almindelige Anlæg og nogenlunde stadig Flid i 7 à 8 Aar kan afsluere sit Cursus og være moden til Universitetet.

Alf denne Grund opfordrer jeg indstændigt de Forældre, der maatte have bestemt deres Sønner til Studeringer og agte at betroe os dem, til ikke at opsatte det for længe. Ikke sjelden have vi fra Esterslægtsselskabets og andre Real-

skoler modtaget Disciple, der i en Alder af 12, 13, 14 eller 15 Aar skulde begynde at studere; vel hed det almindelighed, at de havde faaet nogen Underviisning i Latin enten i Skolen eller hjemme; men det befandtes somoftest saa utilstrækkeligt, at de maatte begynde i den nederste studerende Klasse. Er det nu fortrinlige og til Studeringer vel stillede Hoveder, da kunne de vel gjøre sig Haab om at springe over en eller anden Klasse; skøndt Erfaring har lært os at gjøre det sjeldnere og sjeldnere, især siden vore Klasser ere blevne eet-aarige. Men er det, hvilket naturligtviis hyppigst er Tilfældet, almindelige Hoveder, eller maaskee endog afgjort maadelige, da pleier jeg at fraraade dem at begynde paa Studeringer; vedblive de med deres Duffe, optages de vel; men det trækker sig ofte saalange ud for dem, at de tabe Taalmodigheden og — paa Grund af deres Alder — overtale deres Forældre til at lade dem privat dimittere. Ved betydelig Pengeopoffrelse kunne de saaledes maaskee slippe igiennem ved Ex. Art. 1 eller 2 Aar tidligere, end om de vare blevne i Skolen; men fordetmeste bliver det dem vanskeligt gode at tage de følgende Examina ved Universitetet. Vist er det, at deres Dannelse ikke bliver saa grundig eller fuldstændig.

Skoleefterretninger.

I Skolens Lærerpersonale have siden den forrige Beretning adskillige Forandringer fundet Sted. Inden dette Skoleaars Begyndelse fratraadte Hr. Fuldmægtig **C. C. Möhl**, Hr. Lic. Theol. **C. Nothe**, Hr. **J. C. Schjødte**, Hr. Cand. Theol. **L. P. J. Giesing**, Hr. Pastor **D. Pontoppidan**. I Aarets Løb ere fratraadte Hr. Pastor **Joh. W. Møller** og Hr. Cand. Theol. **S. Hänfshell**.

De nye Lærere, der ere komne i disses Sted, ere: Hr. Cand. Theol. **A. A. Breinholm**, Religion og Dansk i I A og B, II A og B; Bibelhist. 5te R. A og B.

- Hr. Stud. Theol. **Chr. Bartholin**, Historie i de 3 øverste Realecl., Latin i IV stud. Cl.
- Hr. Stud. Theol. **Hans Petersen**, Tydsk i 5te Realecl. B.
- Hr. Stud. Med. **C. Valentin Schmidt**, Naturhist. i Realecl. 3, 4, 5 A og B.
- Hr. Cand. Theol. **G. S. Winther**, Hebraisk i I A og B, II A.
- Hr. Cand. Philos. **G. Fistaine**, Engelsk i 1ste, 2den og 3die Realecl.

---

3 Lectionsplanen har kun været ubetydelige Forandringer: i I A er 1 Time tagen fra Latin og lagt til de hebraiske; i II A har Skrivelimen været anvendt til Hebraisk; i 1ste og 2den Realecl. er den naturhistoriske Time lagt til de matematiske.

- Sidste Efteraar dimitteredes til Universitetet 14, som alle erholdt Hovedcharacteren laudabilis. Deres Navne ere:
- Lh. Schulz, en Søn af Hr. Commandeur-Capitain, Föld-inspecteur Schulz i Weile.
- L. C. Tuxen, en Søn af afd. Commandeur-Capitain P. M. Tuxen paa Doffen.
- P. B. G. Gundel, en Søn af Hr. Fuldmægtig Gundel i Kbhavn.
- P. H. T. Dall, en Søn af afd. Justitsraad, Postmester Dall i Kbhavn.
- D. C. A. Winge, en Søn af Hr. Cancelliraad Winge i Kbhavn.
- C. A. Henningsen, en Søn af Hr. Vice-Consul Henningsen paa Ghavn.
- A. P. T. Juel, en Søn af afd. Capitain i Søetaten Juel i Kbhavn.
- C. C. Høfs, en Søn af Hr. Dampskibscapitain Høfs i Kbhavn.
- H. B. B. Menster, en Søn af Hr. Pakhuusforvalter Menster i Kbhavn.

- G. N. Struckmann, en Søn af Hr. Assessor, Portcontrolleur Struckmann i Kbhavn.
 T. E. Heiberg, Søn af Hr. By- og Herredsfoged Heiberg i Søby.
 C. T. Brass, en Søn af afd. Fuldmægtig Brass paa Ghavn.
 N. Engelhart, en Søn af Hr. Stiftsprovst Engelhart i Valterup.
 H. V. Christensen, en Søn af Hr. Christensen, islandsk Kjøbmand paa Ghavn.

Disciplene, som ijsor vare 244 (128 i de stud. Cl., 116 i de ikkestuderende), ere nu 261 (130 i de stud. Cl., 131 i de ikkestuderende). De ere fordeelte i følgende Classer.

1te studerende Classe A har 17 Disciple.

—	—	—	B	—	17	—
2 ^{den}	—	—	A	—	20	—
—	—	—	B	—	21	—
3 ^{die}	—	—	A	—	16	—
—	—	—	B	—	17	—
4 ^{de}	—	—	—	—	22	—
1 ^{te}	Realclasse	—	—	—	13	—
2 ^{den}	—	—	—	—	15	—
3 ^{die}	—	—	—	—	22	—
4 ^{de}	—	—	—	—	22	—
5 ^{te}	—	—	A	—	22	—
—	—	—	B	—	20	— ^{*)}
Forberedelsescl.	—	—	—	—	17	—

*) Denne Classe kom til efter sidste Hovedexamen og har idethede læst det Samme, som 5te Realet. A.

**Næste Aar ville følgende Lærebøger blive
benyttede:**

Forbel.

Hjorts d. Borneven (2^{den} Udg.).

5te Aetalel.

Hjorts d. Borneven (2^{den} Udg.). Krossings Schema til Grammatik (2^{den} Udg.). Sammes poet. Læseb. 1ste Deel. Sammes Opgaver til Dvelse i Stiil. Hallagers t. Læseb. Herslebs mindre Bibelhist. G. A. Müllers Begyndelsesgrunde i Geogr. Et Atlas. Kroyers Naturhist.

4de Aetalel.

Hjorts d. Borneven. Krossings Schema. Sammes poet. Læseb. 1ste Deel. Sammes Opgaver til Dvelse i Stiil. Hallagers t. Læseb. Borrings Manuel de langue française (4de Udg.). Herslebs mindre Bibelhist. Valles Lærebog. G. A. Müllers Begyndelsesgrunde i Geogr. Et Atlas. Kroyers Naturhist.

3^{die} Aetalel.

Hjorts d. Borneven. Krossings Schema. Riises større t. Læseb. Hallagers t. Læseb. Borrings Manuel. Deichmanns fr. Gram. Mariboos Stories of Englands history. Sammes eng. Formlare. Herslebs mindre Bibelhist. Valles Lærebog. Det Nye Testament. Kosods Historiens vigtigste Begivenheder (Udg. 1840). Munthes Geogr. ved Welschow (8de Dplag). Et Atlas. Kroyers Naturhist.

2^{den} Aetalel.

Hjorts d. Borneven. Riises større t. Læseb. Hjorts t. Grammatik. Grønbergs Stiilovelselærebog for Begyndere. W. Bjerrings fr. Læseb. Sinnetts Elementarbuch d. eng. Sprache. Mariboos eng. Læsebog efter en ny Methode. Sammes eng. Formlare. Herslebs mindre Bibelhist. Valles Lærebog. Det Nye Testament. Kosods Historiens vigtigste Begiven-

heder. Munthes Geogr. v. Velschow. Et Atlas. Svenning-
sens Geometrie. Jürgensens Arithmetik (2^{den} Udg.).

1te Recel.

Hjorts d. Berneven. Krigts belehrende Darstellungen.
Hjorts t. Gram. Grenbergs større Stiilovelselibog. Hermann
u. Büchner Handbuch d. n. fr. Sprache u. Litt. prof. Theil.
B. Bjerrings fr. Læsebog. Deichmanns fr. Gram. Hed-
leys Gleanings. The vicar of Wakefield. Mariboens eng.
Læseb. efter en ny Methode. Sammes Formlære. Herslebs
mindre Bibelhist. Balles Lærebog. Det Nye Testament.
Kofods Historiens vigtigste Begivenheder. Munthes Geogr.
v. Velschow. Et Atlas. Svenningsens Geometrie. Jürgens-
sens Arithmetik (2^{den} Udg.).

IV stud. CI.

Madvigs lat. Gram. Borgens lat. Læsebog. Riises
større t. Læseb. Hjorts t. Gram. Borrings Manuel. Deich-
manns fr. Gram. Herslebs større Bibelhist. Balles Lære-
bog. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Be-
givenheder. Munthes Geogr. v. Velschow. Et Atlas.

III B.

Madvigs lat. Gram. Borgens lat. Læsebog. Riises
større t. Læseb. Hjorts t. Gram. Grenbergs Stiilovelselibog
for Begyndere. B. Bjerrings fr. Læseb. Deichmanns fr.
Gram. Herslebs større Bibelhist. Balles Lærebog. Det Nye
Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder. Munthes
Geogr. v. Velschow. Et Atlas. Jürgensens Arithmetik
(2^{den} Udg.).

III A.

Madvigs lat. Gram. Cornelius Nepos. Langes gr.
Gram. (3^{die} Udg.). Sammes Materialier (2^{den} Udg.). Riises
større t. Læseb. Hjorts t. Gram. Grenbergs Stiilovelselibog
for Begyndere. B. Bjerrings fr. Læsebog. Borrings Læseb.
for Mellemclasserne (3^{die} Udg.). Deichmanns fr. Gram.

Herlebs større Bibelhist. Valles Lærebog. Det Nye Testa-
ment. Kofods Udtog (7de Udg.). Munthes Geogr. v. Vels-
chow. Et Atlas. Svenningsens Geometrie. Jürgensens
Arithmetik (2^{den} Udg.).

II B.

Madvigs lat. Gram. Ciceros Taler (Madvigs Udg.).
Casar om den galliske Krig. Langes gr. Gram. Sammes
Materialier. Rungs større t. Læsebog. Hjorts t. Gram.
Ideler u. Nolte Handbuch d. fr. Sprache u. Litt. prof.
Th. Deichmanns fr. Gram. Herlebs større Bibelhist.
Fogtmanns Lærebog. Kofods Udtog. Munthes Geogr. v.
Velschow. Et Atlas. Svenningsens Geometrie. Jürgensens
Arithmetik (2^{den} Udg.).

II A.

Madvigs lat. Gram. Ciceros Taler. Livius 1te og
2^{den} Bog. Langes gr. Gram. Homers Iliade. Rungs
større t. Læseb. Hjorts t. Gram. Ideler u. Nolte Handbuch d.
fr. Sprache prof. Theil. Deichmanns fr. Gram. Herlebs større
Bibelhist. Fogtmanns Lærebog. Kofods Udtog. Munthes
Geogr. v. Velschow. Svenningsens Geometrie. Jürgensens
Arithmetik (2^{den} Udg.).

I A og B.

Madvigs lat. Gram. Cicero om Taleren (Henrichsens
Udg.). Horats. Livius 1te og 2^{den} Bog. Virgils Æneide.
Ciceros Taler. Langes gr. Gram. Homers Iliade. Xeno-
phons socratiske Mærkværdigheder. Herodots Enterpe. Rungs
større t. Læsebog. Hjorts t. Gram. Hermann u. Büchner
Handbuch d. n. fr. Sprache u. Litt. prof. Theil. Deichmanns
fr. Gram. Herlebs større Bibelhist. Fogtmanns Lærebog.
Et græsk Testament. Kofods Udtog. Munthes Geogr. v.
Velschow. Et Atlas. Svenningsens Geometrie. Jürgensens
Arithmetik (2^{den} Udg.). Genesis. Lindbergs Hovedregler af
den hebr. Gram.

Schema over den aarlige Examen.

1te studerende Klasse A *a.*

- Fredagen 9de Juli, 7—10 Latinsk Stil.
 3½—6 Latinsk Oversættelse.
 6—8 Arithmetik skriftlig.
- Lørdagen 10de Juli, 7½—10½ Historisk Afhandling.
 3½—6 Fransk Stil.
 6—8 Geometrie skriftlig.
- Mandagen 12de Juli, 7½—10½ Religions Afhandling.
 3½—6 Tydsk Stil.
-
- Fredagen 16de Juli, 11—12½ Bibelhistorie.
 12½—2 Arithmetik.
- Lørdagen 17de Juli, 4—6 Græsk.
 6—8 Historie.
- Mandagen 19de Juli, 4—5½ Tydsk.
- Tirsdagen 20de Juli, 8—9½ Hebraisk.
 9½—11 Religion.
- Onsdagen 21de Juli, 8—9½ Geometrie.
 9½—11 Fransk.
 4—5½ Geographie.
 5½—7½ Latin.

1te studerende Klasse A *β.*

Skriftlig Examen eens med foregaaende Afdelings.

-
- Fredagen 16de Juli, 4—6 Historie.
 6—8 Græsk.
- Lørdagen 17de Juli, 1—2½ Hebraisk.
- Mandagen 19de Juli, 8—9½ Arithmetik.
 9½—11 Fransk.
 11—12½ Geometrie.
 12½—2½ Latin.

- Tirsdagen 20de Juli, 11—12½ Bibelhistorie.
12½—2 Geographie.
- Onsdagen 21de Juli, 11—12½ Tydsk.
12½—2 Religion.

1te studerende Klasse B.

- Fredagen 9de Juli, 7½—10½ Religions Afhandling.
3½—6 Latinsk Oversættelse.
6—8 Geometrie skriftlig.
- Lørdagen 10de Juli, 7—10 Latinsk Stil.
3½—6 Tydsk Stil.
6—8 Arithmetik skriftlig.
- Mandagen 12te Juli, 7½—10½ Historisk Afhandling.
3½—6 Fransk Stil.

- Fredagen 16de Juli, 10—12 Geometrie.
12—2½ Latin.
- Lørdagen 17de Juli, 8—10 Græsk.
- Mandagen 19de Juli, 10—12 Hebraisk.
12—2 Religion.
- Tirsdagen 20de Juli, 8—10 Fransk.
10—12 Tydsk.
4—6 Bibelhistorie.
6—8 Arithmetik.
- Onsdagen 21de Juli, 8—10 Geographie.
10—12 Historie.

2^{den} studerende Klasse A.

- Fredagen 9de Juli, 7½—10½ Dansk Stil.
3½—6 Fransk Stil.
6—8 Geometrie skriftlig.
- Lørdagen 10de Juli, 7—10 Latinsk Oversættelse.
3½—6 Tydsk Stil.
6—8 Arithmetik skriftlig.
- Mandagen 12te Juli, 7—10 Latinsk Stil.

- Fredagen 16de Juli, 11½—2 Tydsk.
 5½—8 Religion og Bibelhistorie.
 Lørdagen 17de Juli, 11½—2 Geometrie.
 5½—8 Arithmetik.
 Mandagen 19de Juli, 11—2 Historie.
 5½—8 Fransk.
 Tirsdagen 20de Juli, 10—12½ Geographie.
 6—8 Hebraisk.
 Onsdagen 21de Juli, 8—11 Latin.
 11—2 Græsk.

2^{den} studerende Klasse B.

- Fredagen 9de Juli, 7—10 Latinsk Oversættelse.
 3½—6 Tydsk Stil.
 6—8 Arithmetik skriftlig.
 Lørdagen 10de Juli, 7½—10½ Dansk Stil.
 3½—6 Fransk Stil.
 6—8 Geometrie skriftlig.
 Mandagen 12te Juli, 7—10 Latinsk Stil.

- Fredagen 16de Juli, 4—6 Arithmetik.
 6—8 Fransk.
 Lørdagen 17de Juli, 8—10½ Latin.
 10½—12½ Geographie.
 12½—2½ Tydsk.
 Mandagen 19de Juli, 5½—8 Geometrie.
 Tirsdagen 20de Juli, 9½—12 Græsk.
 5½—8 Historie.
 Onsdagen 21de Juli, 4—6½ Religion og Bibelhistorie.

3^{die} studerende Klasse A.

- Fredagen 9de Juli, 11—2 Latinsk Stil.
 Lørdagen 10de Juli, 11—2 Latinsk Oversættelse.
 Mandagen 12te Juli, 11—2 Dansk Stil.

- Fredagen 16de Juli, 11—1 Latin.
 1—2½ Geographie.
 Lørdagen 17de Juli, 8—10 Religion og Bibelhistorie.
 10—11½ Græsk.
 11½—1 Fransk.
 1—2½ Historie.
 Mandagen 19de Juli, 4—5½ Arithmetik.
 Tirsdagen 20de Juli, 10½—12 Geometrie.
 12—1½ Tydsk.

3de studerende Klasse B.

- Fredagen 9de Juli, 11—2 Latinsk Oversættelse.
 Lørdagen 10de Juli, 11—2 Latinsk Stil.
 Mandagen 12te Juli, 11—2 Dansk Stil.
-
- Fredagen 16de Juli, 12—2 Religion og Bibelhistorie.
 Lørdagen 17de Juli, 4—5½ Fransk.
 Mandagen 19de Juli, 11—12½ Tydsk.
 12½—2½ Latin.
 4—5½ Geographie.
 Tirsdagen 20de Juli, 8—9½ Arithmetik.
 4—5½ Historie.

4de studerende Klasse.

- Lørdagen 10de Juli, 4½—7 Dansk Stil.
 Mandagen 12te Juli, 9½—11 Prøveskrivning.
 3½—6 Latinsk Stil.
-
- Fredagen 16de Juli, 4—6 Fransk.
 6—8 Tydsk.
 Lørdagen 17de Juli, 4—6 Dansk.
 6—8 Arithmetik.
 Tirsdagen 20de Juli, 12—2½ Religion og Bibelhistorie.
 Onsdagen 21de Juli, 12—2½ Latin.
 5½—8 Historie og Geographie.

1te Realclasse.

- Fredagen 9de Juli, 9 $\frac{1}{2}$ —11 Prøvefrivning.
11—2 Tydsk Stiil.
- Løverdagen 10de Juli, 11—2 Fransk Stiil.
4 $\frac{1}{2}$ —7 Mathematisk skriftlig.
- Mandagen 12de Juli, 11—2 Engelsk Stiil.
3 $\frac{1}{2}$ —6 Dansk Stiil.
6—8 skriftlig Regning.
- Fredagen 16de Juli, 10—11 $\frac{1}{2}$ Naturlære.
4—5 $\frac{1}{2}$ Dansk.
- Løverdagen 17de Juli, 10—11 $\frac{1}{2}$ Religion og Bibelhistorie.
4—5 $\frac{1}{2}$ Arithmetik.
- Mandagen 19de Juli, 8—9 $\frac{1}{2}$ Fransk.
9 $\frac{1}{2}$ —11 Geometrie.
4—5 $\frac{1}{2}$ Engelsk.
- Tirsdagen 20de Juli, 12 $\frac{1}{2}$ —2 Regning.
4—5 $\frac{1}{2}$ Tydsk.
- Onsdagen 21de Juli, 5 $\frac{1}{2}$ —7 Geographie.
7—8 $\frac{1}{2}$ Historie.

2^{den} Realclasse.

- Fredagen 9de Juli, 11—2 Fransk Stiil.
- Løverdagen 10de Juli, 9 $\frac{1}{2}$ —11 Prøvefrivning.
11—2 Engelsk Stiil.
- Mandagen 12de Juli, 11—2 Tydsk Stiil.
6—8 Dansk Stiil.
- Fredagen 16de Juli, 8—9 $\frac{1}{2}$ Tydsk.
9 $\frac{1}{2}$ —11 Fransk.
4—5 $\frac{1}{2}$ Historie.
- Løverdagen 17de Juli, 4—5 $\frac{1}{2}$ Engelsk.
- Mandagen 19de Juli, 12 $\frac{1}{2}$ —2 Arithmetik.
- Tirsdagen 20de Juli, 4—5 $\frac{1}{2}$ Naturlære.
5 $\frac{1}{2}$ —7 Geometrie.
7—8 $\frac{1}{2}$ Religion og Bibelhistorie.
- Onsdagen 21de Juli, 4—5 $\frac{1}{2}$ Regning. — Endvidere :

Onsdagen 21de Juli, 5½—7 Dansk.
7—8½ Geographie.

3de Realclasse.

Mandagen 12de Juli, 8—9½ Prøveskrivning.
9½—11½ Dansk Stil.
11½—1½ Tydsk Stil.

Fredagen 16de Juli, 5½—8 Religion og Bibelhistorie.

Lørdagen 17de Juli, 5½—8 Fransk.

Mandagen 19de Juli, 8—10½ Tydsk.
10½—12½ Regning.
5½—8 Geographie.

Tirsdagen 20de Juli, 8—10½ Historie.

Onsdagen 21de Juli, 8—10½ Engelsk.
10½—12½ Dansk.
12½—2½ Naturhistorie.

4de Realclasse.

Mandagen 12de Juli, 8½—12½ { Orthographie.
Tydsk Stil.
12½—2 Prøveskrivning.

Fredagen 16de Juli, 8—10 Naturhistorie.
10—12 Regning.

Lørdagen 17de Juli, 5½—8 Tydsk.

Mandagen 19de Juli, 8—10½ Geographie.

Tirsdagen 20de Juli, 12—2½ Fransk.

Onsdagen 21de Juli, 8—10½ Dansk.
10½—1 Religion og Bibelhistorie.

5te Realclasse A.

Mandagen 12de Juli, 11—12½ Prøveskrivning.
12½—2½ Orthographie.

Fredagen 16de Juli, 8—11 Dansk.

Lørdagen 17de Juli, 8—10½ Geographie.
10½—1 Bibelhistorie.

Mandagen 19de Juli, 5½—8 Tydsk.

Tirsdagen 20de Juli, 4—6 Regning.
6—8 Naturhistorie.

5te Realclasse B.

Mandagen 12te Juli, 8—9½ Prøveskrivning.
9½—11½ Orthographie.

Fredagen 16de Juli, 8—10 Geographie.

Lørdagen 17de Juli, 10—12½ Danst.
12½—2½ Naturhistorie.

Mandagen 19de Juli, 8—10 Tydsk.
4—6 Regning.
6—8 Bibelhistorie.

Forberedelsesclassen.

Fredagen 16de Juli, 8—10 Regning.

Lørdagen 17de Juli, 8—10 Læsning.

Tirsdagen 20de Juli, 8—10 Danst.

Skoleunderviisningen ophører for 1te studerende Classe A og B Lørdag Middag den 3^{die} Juli, — og for de øvrige studerende Classer samt for 1te og 2^{den} Realclasse Torsdag Middag den 8de Juli, — for 3^{die}, 4de og 5te Realclasse A og B Lørdag Middag den 10de Juli, — for Forberedelsesclassen Onsdag Middag den 14de Juli.

Udfaldet af Examen vil fra 1te August være ophængt paa Skolen, og hvilke Bøger der bruges i hver Classe, vil kunne sees af dette Skrift Pag. 69—71.

Torsdagen den 15de Juli Kl. 10 prøves de til Optagelse i Skolen bestemte Disciple.

Torsdagen den 12te August Kl. 8 begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.

Til at overvære Examen indbydes ikke blot Disciplenes Forældre men ogsaa enhver Anden, der maatte have nogen Interesse for Skolen.

Indhold.

	Side.
Fortale	1—2.
Indledning	3—14.
Underviisning i Latin	15—20.
— - Græsk	20—28.
— - Dansk	28—29.
Orthographien her i Skolen	29—30.
Underviisning i Tydsk.	31—33.
— - Fransk	33—34.
— - Engelsk	34—38.
— - Religion	38—43.
— - Historie	43—46.
— - Geographie	46—48.
— - Mathematik i de stud. Cl.	48—49.
— - — - Realcl.	49—50.
— - Regning	50—51.
— - Naturhistorie	51—52.
— - Naturlære	52—55.
— - Calligraphie	57—58.
Reglement for skriftlige Arbejder	58—59.
Underviisning i Tegning	59—60.
— - Gymnastik og Svømning	60—62.
Om Forholdet mellem Realcl. og de stud. Classer	62—65.
Forfvar for Læsetiden her i Skolen	65—66.
I hvilken Alder bør man begynde paa Latin?	66—78.
Skoleefterretninger	

